

(א) וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהֱרֹן לֵאמֹר ^א זֹאת חֻקֵּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ לֵאמֹר וְגו'. ר' יוסי פתח, ^ב וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל. ת"ח, מלין דאורייתא קדישין אינון, עלאין אינון, מתיקין אינון. כמה דכתיב, ^ג הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש וגו'. מאן דאשתדל באורייתא, כאלו קאים כל יומא על טורא דסיני וקביל אורייתא. הה"ד, ^ד היום הזה נהיית לעם. והא אוקמוה חבריאי.

(ב) כְּתִיב הֲכֵא ^א זֹאת חֻקֵּת הַתּוֹרָה, וְכִתִּיב וְזֹאת הַתּוֹרָה, מֶה בֵּין הָאֵי לְהָאֵי. אָלָא רַזָּא עֲלָאָה הוּא, וְהָכִי אֹלִיפְנָא, וְזֹאת הַתּוֹרָה: לְאַחְזָאָה כְּלָא בְּיַחְזָדָא חַד, וְלֹאֲכַלְלָא כְּנִי בְּקַב"ה, לְאַשְׁתַּמְחָא כְּלָא חַד. בְּגִינֵי כִּף וְזֹאת הַתּוֹרָה. אַמַּאי תּוֹסַפְתָּ וְא"ו. אָלָא הָא אַתְמַר, לְאַחְזָאָה דְּכְלָא חַד, בְּלָא פְּרוּדָא. וְזֹאת: כְּלָל וּפְרֻט כְּחָדָא, דְּכַר וְנוֹקְבָא. וּבְגִי"כ וְזֹאת הַתּוֹרָה וְדָאֵי. אָבַל זֹאת בְּלָא תּוֹסַפְתָּ וְא"ו, חֻקֵּת הַתּוֹרָה וְדָאֵי, וְלָא הַתּוֹרָה, דִּינָא דְּאֹרִייתָא, גְּזַרְהָ דְּאֹרִייתָא.

חלופי גרסאות

א וזאת התורה וכתיב זאת חקת התורה.

מסורת הזהר

(א) פקודי קד צ"א. (ב) (דברים ד) יתרו קה צ"ע. (ג) (תהלים ט) נח צו צ"א. (ד) (דברים כז) נח צח צ"ט.

זאת חקת התורה

שהכל הוא ביחוד אחד, ולכלול כנסת ישראל, שהיא המלכות, בהקב"ה, שהוא ז"א, שימצא הכל אחד, משום זה, וזאת התורה. למה יש תוספת ו' על זאת, אלא הרי למדנו, שהוא להראות, שהכל אחד בלא פרוד. וזאת, הוא כלל ופרט יחד, דהיינו דכר ונוקבא יחד, כי ו' הוא דכר, דהיינו ז"א, שהוא כלל. זאת, היא נוקבא, דהיינו המלכות שהיא פרט, ומשום זה כתוב ודאי וזאת התורה, שיורה על ז"א ונוקבא ביחוד אחד, אבל זאת בלא תוספת ו', היא חוקת התורה ודאי, שהיא המלכות הנקראת חוקה, ובאה מז"א שנקרא תורה, ולא התורה עצמה, שהוא ז"א, רק דין התורה גורת התורה שהיא מלכות. ^א

ת"ח

הסולם

מאמר

מאמר זאת חקת התורה

(א) וידבר וגו' זאת חקת התורה וגו': ר' יוסי פתח, וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל. בוא וראה, דברי תורה, קדושים הם, עליונים הם, מתוקים הם, כמ"ש הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש וגו'. מי שעוסק בתורה, הוא, כאלו עומד כל יום על הר סיני ומקבל התורה. ז"ש היום הזה נהיית לעם. וכבר העמידו החברים.

(ב) כתיב הכא וזאת וכו': כתוב כאן זאת חקת התורה. וכתיב, וזאת התורה, ולא כתוב, חקת. מה בין זה לזה. ומשיב, אלא סוד עליון הוא, וכך למדנו, וזאת התורה, הוא להראות

(דפוי" דף קע"ט ע"ב) ^א עיי ברכת שלום עה"ת מאמר קלח

ב

חקת

ג) ת"ח, ¹⁰ זאת אשר ללויים, ולא וזאת. דהא מסטרא ¹¹ דדינא קא אתיין, ולא מסטרא דרחמי. א"ר יהודה, והא פתיב ¹² וזאת עשו להם וחייו. ודא בלינאי אתמר, ואת אמרת זאת ולא וזאת. א"ל, ודאי הכי הוא, וקרא מוכת, מאן דאחיד סמא דמותא, אי לא יערב ביה סמא דחיי, הא ודאי ימות. וע"ד, וזאת עשו להם וחייו, ולא ימותו, בגין דסמא דחיי מערב בהדיה, וזאת עשו וחייו ולא ימותו, ודאי וזאת אצטריך להו, ולא זאת. בגיני פך וזאת התורה ממש, ביחודא חד, ביחודא שלים, כלא דדכר ונוקבא. ו"ה. זאת: ה' בלחודוי, וע"ד זאת חוקת התורה.

ד) רבי שמעון ור' אבא ור' אלעזר ור' יצחק, הוו שכיחי בבי ר' פנחס בן יאיר, אמר ר' פנחס לר' שמעון, במטותא מנף ¹³ אנת דאוקמי עלך לעילא, ומילך באתגלייא, מה דלא אתיהיב רשותא לב"ג אתרא. בפרשתא דא אימא מלה חדתא, א"ל ומאי היא. א"ל זאת חקת התורה. ¹⁴ א"ל הא שאר חברייא ¹⁵ יאמרו. ¹⁶ אמר לר' אלעזר בריה, אלעזר קום בקיומך, ואימא מלה חד בפרשתא דא, וחברייא ימרון אבתרך.

ה) קם ר' אלעזר ואמר, ¹⁷ וזאת לפנים בישראל על הגאולה ועל התמורה לקיים וגו'. האי קרא אית לאסתפלא ביה, ונאי אינון קנדאי עבדי הסכמה דא

מסורת הזהר
ה) (במדרש ח) ח"ג קנא: ו) (שם ד) ח"ג קמו: קעו: ז) (רות ד) ח"ג רפא. ת"ז תכ"א ס: תכ"ז עב. ז"ח פח ט"ב ש"ה ט"ג שכ"ב.
חלופי גרסאות
ב מוסיף דרינא קשיא. ג אנא. ד מוסיף א"ל ת"ח. ה אמרו. ו אי אינון עברי הסכמה בעלמא ואתו בתראי ובטלוח אמאי ואי לאו איהו הסכמה בעלמא אלא ברינא דאורייתא אמאי בטלוח והא מאן דבטיל מלה דאורייתא כאלו חריב עלמא שלים.

מאמר
ג) ת"ח **זאת אשר** וכו': בוא וראה, כתוב, זאת אשר ללויים, ולא כתוב **וזאת** עם ו', משום שמצד הדין הם באים דהיינו מצד שמאל ומצד המלכות הנבנית משמאל, ולא מצד הרחמים, שהוא ז"א, ע"כ כתוב **זאת** בלא ו', דהיינו מלכות בלא ז"א. א"ר יהודה הרי כתוב, **וזאת** עשו להם וחייו, דהיינו זאת עם ו', וזה נאמר בלויים, ואתה אומר שהלויים הם בחינת זאת, ולא וזאת. א"ל ודאי כך הוא, שהם בחינת וזאת, והכתוב מוכיח, כי מי שאוחז סם המות אם לא יערב בו סם החיים, הרי ימות ודאי, וע"כ כתוב, **וזאת** עשו להם וחייו, דהיינו שתתחבר **זאת** שה"ס המלכות הנקראת אילן המות, עם ו', שהוא ז"א, שהוא עץ החיים, ולא **ימותו** משום שסם חיים מעורב עמו, וע"כ, וזאת עשו וחייו ולא ימותו, כי **וזאת** צריך להם ולא **זאת**. משום זה, הכתוב, **וזאת התורה**, יורה, שהוא ממש (דפו"י דף קע"ט ע"ב *) דף ק"פ ע"א

הפולים
ביחוד אחד, ביחוד שלם, דכר ונוקבא בכלל אחד, שה"ס ו"ה, אבל **זאת** בלכדה בלא ו', הוא ה' לבדה בלי ו', דהיינו מלכות בלא ז"א, ועל זה כתוב **זאת** חוקת התורה.
מאמר שלף איש נעלו
ד) ר' שמעון ור' אבא וכו': ר"ש ור"א ור' אלעזר ור' יצחק, היו נמצאים בבית ר' פנחס בן יאיר. א"ר פנחס לר' שמעון בבקשה ממך, אתה שהקימו אותך מלמעלה, ודברין בגלוי, מה שלא ניתנה רשות לאדם אחר, אמור דבר חדש בפרשה זו. אמר לו, ואינו היא. א"ל, זאת חקת התורה. אמר לו, הרי שאר החברים יאמרו. אמר לר"א בנו, אלעזר, קום על מעמדך, ואמור דבר אחד בפרשה זו, והחברים יאמרו אחרין.
ה) קם ר' אלעזר וכו': קם ר"א ואמר, וזאת לפנים בישראל על הגאולה ועל התמורה לקיים וגו' מקרא זה יש להסתכל בו, אם הראשונים

חקת

בדינא דאורייתא, ואתו בתראי ובטלוה, אמאי בטלוה. והא מאן דבטיל מלה דאורייתא. כאילו חריב עלמא שלים. ואי לאו איהו בדינא דאורייתא, אלא הסכמה בעלמא, אמאי נעל הקא.

(ו) אלא ודאי בדינא דאורייתא יתנה, ובכרנא עלאה אתעבידת מלה, ובגין דתוון קנמאי חסידי זכאי, מלה דא אתגלגליא בינייהו, ומדאסגיאו תיכי בעלמא, אתעבידת האי מלה בכוונא אחרא, בגין לאתכפסאה מלין דאינון כרנא עלאה.

(ז) ת"ח, ויאמר אל תקרב הלום של נעליך מעל רגליך וגו'. וכי אמאי נעל הקא. אלא אתמר, דפקיד ליה על אתתא, לאתפרשא מנה, ולאזדנוגא באתתא אחרא, דנהירו קדישא עלאה, ונאיהי שכינתא.

(ח) וההוא נעל אוקים ליה באתר אחרא, אעבר ליה מהאי עלמא, ואוקים ליה בעלמא אחרא. וע"ד, כל מה דיהיב מיתא לבר נש בפתלמא טב. נטיל מאניה מן ביתא ביש, כגון סנדליה. מ"ט. בגין דאעבר רגליה, דאינון קיומא דבר נש, מהאי עלמא, וכניש לון לעלמא אחרא, אתר דמותא שארי ביה, דקתיב מה יפו פעמיו בנעלים בת נדיב. ורנא דמלה בין חכרייא איהו.

(ט) ודא פד מיתא נטיל לון, אכל בזמנא דתייא שליף מסאניה, ויהיב לבר נש אחרא, בגין לקיימא קיים, קא עביד בגונה דלעילא. נעל דתליצה, כגוונא דלעילא נעל אחרא, וכלא רנא תדא.

חלופי גרסאות

(ח) (שמות ג) בשלח קטז צ"ו. (ט) (שיר ז) ב"ב נ צ"א. ז היא ח אעברו. ט בגיטא. י מוסיף והא אוקמה. כ ל"ג ת"ח. ל עליה ול"ג דפקיד. מ באתר. נ ל"ג ואיהי שכינתא. ס מוסיף אחרא ואיהי שכינתא. ע דעבי. פ ל"ג בחלמא. צ ל"ג דאינון קיומא דבר נש. ק מוסיף וסליקי לעלמא. ר מוסיף נדיב מאן היא [; האי] בת נדיב דא בת [; בתח] דאברהם דכותיב (תהלים מז) נדיבי עמים נאספו עם אלקי אברהם ולא אלקי יצחק. ש ל"ג דלעילא נעל אחרא. ת וכלא אתר חד; כלא אתיחד.

מסורת הזהר

הסולם

שפה איש נעלו

מאמר

הראשונים עשו הסכמה זו, לקנות כל דבר ע"י נעל, בדין התורה, ובאו האחרונים ובטלו אותו, יש לשאול, למה בטלוהו, והרי מי שמבטל דבר של התורה כאלו מחריב עולם שלם. ואם זה לא היה בדין של תורה, אלא הסכמה בלבד, יש לשאול, למה דוקא נעל כאן, ולא דבר אחר.

(ו) אלא ודאי בדינא וכו': ומשיב, אלא ודאי בדין התורה היה, ובסוד עליון נעשה הדבר, ומשום שהראשונים היו חסידים צדיקים, היה דבר זה מגולה ביניהם, ומשנתרבו הרשעים בעולם נעשה דבר זה באופן אחר, כדי לכסות הדברים שהם בסוד עליון.

(ז) ת"ח ויאמר אל וכו': בוא וראה, כתוב, ויאמר את תקרב הלום של נעליך מעל רגליך (דברי' דף ק"פ ע"א) ע"י ברכת שלום עה"ת מאמר קצה וכן מאמר קצו באור על אותיות ח יב לוקח

חקת

י) ת"ח, שהוא מיתא דאסתלק מעלמא בלא בנין, *האי בת נדיב לא כנישת ליה להוא בר נש לגבה, ואזיל לאתטרדא בעלמא, דלא אשכח אתר, וקב"ה חייס עליה ויפקיד לאחיה למפרק ליה, לאתבא ולאסתקנא בעפרא אתרא. כמה דכתיב, *ואדם על עפר ישוב ואוקמוה.

יא) ואי תהוא פרוקא לא בעי לקיימא לאחיהי בהאי עלמא, בעי למקטר חד נעל ברגליה, ותהוא אתתא דתשרי ליה ומקבלא להוא נעל לגבה. אמאי נעל אלא בגין דהוא נעל *בגין מיתא הוא, ואתיהיב ברגליה דתייא אחיה, ואתתא מקבלא להוא נעל לגבה, לאתנאה דהא שהוא מיתא בין תייא אהדר בעוכרא דא. יב) והוא בהפוכא מהוא נעל דנטיל מיתא מתייא, והשתא האי נעל נטיל תייא ממימא, ויבההוא נעל שהוא מיתא ואזיל *בין *תייא, ואתתא נטלא ליה לגבה, לאתנאה דהיא אתתא עטרת בעלה, נטלא ליה ומקבלא ליה לגבה.

יג) ובעי לבטשא ליה להוא נעל *בארעא, לאתנאה *דשכיף גופיה דהוא מיתא. וקב"ה לזמנא דא, או לבתר זמנא, חייס עליה, ויקבל ליה לעלמא אתרא. יד) ותו בטשותא דהוא נעל *מידא דאתתא, לארעא לאתנאה, דהא *יתבגי תהוא

מסורת הזהר ח'לופי גרסאות
י) (איוב לד) וישב נר צ"ב ח"ג רטו. ת"ז תס"ט קטו; א ל"ג האי; קרי. ב ל"ג ופקיד לאחיה למפרק ליה. ג מוסף קיים בהאי ד ל"ג נעל. ה קיומא דמיתא הוא בהאי עלמא. ו בעי נעל דהוא. ז מוסף לא [דא] אויל. ח ביה. ט לחייא; בחייא; בחייו. י לארעא. כ ואשתכח. ל האי. מ בידא. נ ל"ג לארעא. ס אתבני; לא אתבני.

מאמר
לוקח אותו, יורה שמעבירו למקום המות, אבל בזמן שהחי שולף נעלו ונותן לאדם אחר, כדי לקיים קנין, הוא עושה בגזירה של מעלה, דהיינו שנגזר שהקנין יעבור מרשותו של זה, לרשותו של זה. נעל של חליצה, היא נעל אחר כעין של מעלה, דהיינו כמו שמפרש לפנינו, והכל סוד אחד.
י) ת"ח שהוא מיתא וכנ': כוא וראה, כשהמת הזה נסתלק מעולם בלי בנים, בת נדיב הזה, שהיא המלכות, אינה אוספת אותו האדם אליה, והולך נע ונד בעולם שאינו מוצא מקום, והקב"ה מרחם עליו וצוה לאחיו, שיגאל אותו, שישוכ ויתתקן בעפר אחר, דהיינו שיתגלגל כמ"ש ואדם על עפר ישוב. והעמידוהו.
יא) ואי תהוא פרוקא וכנ': ואם גואל הזה אינו רוצה להחיות את אחיו בעולם הזה, דהיינו ליבם את אשתו כדי שיחזור ויתגלגל בבו הנולד צריכים לקשור לו נעל אחד ברגלו, ואשה היא תחלוץ אותו ותקבל אותו הנעל אצלה. ולמה נעל. אלא משום, שנעל ההוא הוא כשביל המת, כלומר שנחשב שהוא של המת, ונותן ברגל אחיו החי, והאשה (דפויי דף ק"פ ע"א)

הסולם
היבמה, מקבלת אצלה נעל ההוא, להראות שמת ההוא חוזר בין החיים ע"י מעשה זה. פ"י שהנעל רומז על היבמה, דהיינו בחינת היבום הקשורה ברגל אחיו החי, כדי להביא אחיו המת בין החיים, דהיינו שיתגלגל בבן הנולד.
יב) והוא בהפוכא מההוא וכנ': והוא בהיפך מאותו הנעל שהמת נוטל מן החיים בחלום, שאמרנו לעיל שט"י לקיחת הנעל מעביר את החי מעולם הזה לעולם האחר של המת (כנ"ל באות ח') ועתה נעל הזה של חליצה, לוקח החי מן המת, וע"כ כנעל ההוא הולך המת בין החיים, משום שהאשה החיה היתה מעבירה את המת מעולם האחר אל עולם הזה בין החיים, שהיה מתגלגל בבן הנולד מן היבום, ועתה שאינו רוצה ליבם, והאשה לוקחת אותו אצלה, להראות שהאשה עטרת בעלה היא, שהיא השכינה, לוקחת אותו ומקבלת אותו אצלה.
יג) ובעי לבטשא ליה וכנ': וצריכים להשליך נעל ההוא על הארץ, להראות שנשקט הגוף של אותו המת, והקב"ה בשעה זו, או לאחר זמן, ירחם עליו ויקבלו לעולם האחר. עוד

ה

חקת

מיטא בעפרא אחרא דהאי עלמא, והשתא יתוב לעפריה ׀ דתנה מתמן בקדמיתא, ׀ וכדין שהיא אתתא תשתרי למעבד נרעא אחרא, ואוקמוה.

יד) ת"ח, ע"ד מאן דבעי לקיימא קיים, נטיל נעליה, ויהב לתבריה, לקיימא עליה ׀ קיימא. ׀ הה"ד, וזאת לפנים בישראל על הגאולה. מאי וזאת. קיימא שלים בכלא. לפנים בישראל, כד הוו צנועין קדישין. לקיים כל דבר, ׀ כל דבר ממש, ׀ דהא דא הוא קיומא. וכדין וזאת התעודה בישראל, ודאי. דלא תימא דהסבמה ׀ בעלמא היא, ׀ ומדעתיהו עבדי לה, אלא קיומא עלאה ׀ הנה, למחוי עובדיהון ׀ ברזא דלעילא.

טו) ביון דאסגיאוו חייבין בעלמא, פסיאו מלה בגוונא אחרא, בכנפא דמלבושא, והאי ׀ מלבושא היא תקונא ׀ עלאה, ורזא דמלה, ׀ ולא יגלה כנף אביו פתיב.

טז) ׀ ׀ זאת חקת התורה. זאת: דא את קיימא, דלא ׀ אתפרש דא מן דא דאקרי זה. ומנוקבא עייל לדכר. וע"ד, שמו"ר וזכו"ר יפתדא מתתברין. חקת התורה, חק התורה מבעי ליה, מאי חקת.

יז) אלא חקת ודאי, ואוקימנא, ׀ ה' ד' הות והא אתמר. אכל ת', הוא ד'

חלופי גרסאות

כ) (דברים כג) ת"ז תנ"י פט: ל) לעיל אות א צ"א. ׀ דהוא. ׀ מסיף אכרין יתוב לעפריה וכדין; כרין. ׀ מסיף קיימא דבת נריב. ק ל"ג הה"ר. ר ל"ג כל הבר. ׀ ל"ג דהא; ל"ג דא. ת אחרא. א ל"ג ומדעתיהו עבדי לה. ב ל"ג הוה. ג בקיומא. ד היא מלבושא לתקונא. ה ל"ג עלאה. ו אחרע. דא מן דא דאקרי זה וכד אחרע ׀; אחרע ׀; דא כלא אקרי זה ׀; כלה דאקרי זה. ז כד מתחברין; כחדא מתחברין. ח חד; חק.

מסורת הזהר

מאמר

עוד, הכאת הנעל מיד האשה לארץ, בא להראות, שאותו המת יבנה מעפר אחר של עולם הזה, דהיינו שיתגלגל, ועתה ישוב תחילה לעפר שהיה משם, ואז, אשה ההיא מותרת לעשות זרע אחר. והעמידוהו.

יד) ת"ח ע"ד מאן וכר: בוא וראה, ע"כ מי שרוצה לקיים קנין, לוקח נעלו ונותן לחברו, לקיים עליו הקנין. ז"ש, וזאת לפנים בישראל על הגאולה. מהו וזאת היינו, וזאת, שהיא המלכות, עמדה שלמה בכל. לפנים בישראל, כשהיו צנועים וקדושים. לקיים כל דבר, היינו כל דבר ממש, שרומז על זווג העליון יסוד ומלכות, כי כל הוא יסוד, דבר הוא מלכות. כי זה הוא קיום. וזאת התעודה בישראל, ודאי. שאל תאמר שהיא הסכמה בעלמא, לעשות קנין עם נעל, ומדעתם עשו זה, אלא הוא קיום עליון, שיהיו מעשיהם למטה כעין הסוד על מעלה. כי רומז על זווג יסוד ומלכות כנ"ל. שה"ס קיום העליון.

(דפו"י דף ק"פ ע"א * דף ק"פ ע"ב)

שלף איש נעלו

הסולם

טו) ביון דאסגיאוו חייבין וכר: כיון שנתרבו הרשעים בעולם, כסו הדבר באפן אחר, דהיינו שעושים קנין, בכנף המלבוש, ומלבוש ההוא, הוא תקון עליון, שהוא ז"א, וכנף המלבוש הוא המלכות שנקרא כנף. שרומז ג"כ על זווג ז"א ומלכות, כמו הנעל. וסוד הדבר, ולא יגלה כנף אביו כתוב, הרי שהאשה נקראת כנף.

מאמר זאת חקת התורה

טז) זאת חקת התורה: זאת, זה אות ברית, כי אות הברית שנקרא זה, לא נפרדו זה מזה. כלומר, שבמלה זאת, שהיא מלכות, נכלל המלה זה, הרומז על היסוד, שזה יורה שיסוד ומלכות אינם נפרדים זה מזה. ומן הנוקבא באים לדכר. וע"כ שמור וזכור שה"ס דכר ונוקבא, מחוברים יחד. שואל, חקת התורה, חק התורה היה צריך לומר. מהו חקת.

יז) אלא חקת ודאי וכר: ומשיב, אלא המלכות

חקת

וְגַ' מִתְּכַבֵּד בְּחֻדָּא. וְנוֹיִן הָא אֶתְמַר, נוֹיִן אֶמְאֵי אֶקְרִי הָכִי בְּנוֹיִן. אֶלְא, כַּד־א
וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת עַמִּיתוֹ. דְּהַשְׁתָּא הִיא בְּאַנְפָּהָא נְהִירִין וְעַבְדָּא אוֹנָאָה לְבְנֵי נְשָׂא,
לְבַתֵּר מִחֵיא בְּחֻיָּא, וְשְׂצִי וְקִטִּיל וְאֶמְרָה לֹא פְעַלְתִּי אֲנִין. וְעַל דָּא הָכִי אֶקְרִי
בְּנוֹיִן, דְּאֶתְמַר יְעָלִיה. ת' כְּלָא בְּחֻדָּא דְלִית נוֹיִן. ד' נוֹיִן וְנוֹיִן רִישׁ, רִישׁ
וְדָלִית חַד מְלָה הוּא. וּבְאֶתְרוֹיִן גְּלִיפִין אֵינְוִן חֵק וְת' וְכְלָא חַד מְלָה.

יח) דְּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ פְּרָה, הִיא פְּרָה לְדַכְיוּתָא קָא אֶתְיָיא.
לְדַכְיָא לְמִסְאָבֵי. פְּרָה דְקַבִּילַת מִן שְׂמָאֲלָא. וּמֵאֵן הוּא לְשְׂמָאֲלָא. שׁוֹר. כַּד־א,

חלופי גרסאות

ט ל"ג בנויין, י ל"ג דא, כ נוין; בר נוין, ל מליהו;
עלהו; עלייה. ט ל"ג ד' נוין, ו דלית; מוסף דלית ריש
ה"א ה"א. ט ל"ג הוא. ט ת"ח חקות; חוק וית.

מסורת הזהר

ט (ויקרא כה) יתרו נה צ"ח. ו (משלי ל) ב"א וכה
צ"י.

הסולם

זאת חקת התורה

הוא ד' וְגַ' מִתְּכַבֵּד בְּחֻדָּא, שבצורת ת' יש
ב' אותיות אלו ד' נ' וְגַ' הָא אֶתְמַר וכו'
מחויא כחויא ושציי וקטייל ואמרה לא
פעלתי און, שהיא דינים דנוקבא, שהס"א
נאחות בהם. ובני העולם מתאנים שפני
המלכות מאירים, ואינו כן, אלא מכה כנחש
וכו'. ועל דא הכי אקרי בנון שפירושו
אונאה, דאתמר עליה, וז"ש, ת' כְּלָא כַּד־א
ד' נ', שצורת הת' ד' נ' יש בה ביחד, דהיינו
ב' מיני דינים דדוכרא ודנוקבא. ואם תאמר
שצורת ת' היא ר' ג', לזה אומר, ד' ג' גון
ריש, שד' ג' דומות לנ' ר', כי ריש ודלית
חד מל"ה הוא ששתייהן מורות על דלות
ועניות שהוא דינים דדוכרא, כי ריש פירושו
ג"כ עניות, מלשון, ריש ועוני, וע"כ אין
נפקא מינה אם צורת ת' היא ד' נ' או ר'
נ', ששתייהן משמעות אחד, ומורות על דינים
דנוקבא ודינים דדוכרא. וזה שאמר, ובאתוון
גליפין אינון חק ות' שאותיות חקת הן
אותיות חק ות'. שפירושו חק של דינין
דדוכרא ודינין דנוקבא הכלולים בת' וכ"ל
חד מל"ה. שהק ות' הם מלה אחת, המורים
על דיני המלכות.

מאמר

המלכות היא חקת בודאי, והעמדנו ה', ד'
היתה, וכבר למדנו, פירושו של ד', אבל ת'
היא ד' וְגַ' מתחברים יחד. וְגַ' הרי למדנו,
ג' למה נקראת כך גון. דהיינו בני ו' נ'.
ומשיב, אלא, כמש"א, ולא תונו איש את
עמיתו. כי נוו, הוא מלשון אונאה. כי עתה
היא בפנים מאירות, אבל, ועושיית אונאה
לבני אדם, כי אח"כ היא מכה כמו נחש ומכלה
והורג. ואמרה לא פעלתי און. וע"כ נקראת
כך בני ו' נ', שהיא לשון אונאה הנאמר עליה
על הג' הת', הכל ביחד, היא ד' ג' ד' נ'
דומה לנ' ור', כי ריש ודלית דבר אחד הוא,
ששתייהן פירושו עניות. ובאותיות חקוקות,
חקת הן אותיות חק ות'. והכל דבר אחד.

פירושו. כי שואל, כיון שזאת היא המלכות,
היה די שיאמר זאת חק התורה ולמה האריך
לומר חקת התורה עם ת'. ומשיב שהת' היא
נתינת טעם על מה שנקראת חק. כי ציור
אות ת' הוא חיבור ב' אותיות ד' וְגַ', אשר
הד', מורה על דינים דדוכרא דהיינו הנמשכים
מקו השמאל, להיותו חכמה בלי חסדים.
והג', מורה על דינין דנוקבא, דהיינו על
הדינים דמסך שבה. וז"ש חקת, דהיינו חק
של ד' ג', שנחקקה בב' מיני דינים אלו.

מאמר פרה אדומה

יח) דְּבַר וְגַ' וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ פְּרָה: פְּרָה זו
באה לטהרה, לטהר הטמאים. שהיא מלכות
המקבלת מן השמאל. ומי הוא לשמאל, הוא
שור, דהיינו גבורה דז"א, כש"א, לפני שור
מהשמאל. אדומה, היינו אדומה כשושנה,
שכתוב כשושנה בין החוחים. אדומה פירושו
גורת

וזה אמרו. ואוקימנא ה' ד' הות, והא
אתמר, כי סוד הד' נתבאר בהמאמר אשר
ה' דשם הויה היתה מקודם ד'. שפירושו
שהיתה בכחיתת שמאל בלי ימין, שאז היתה
דלה ועניה, ועל שם זה היא נקראת דלית.
ואחר שביאר אות ד' מהו, אומר, אבל ת',
(דפו"י דף ק"פ ע"ב)

חקת

ז

ו) ופני שור מהשמאל. אדומה, סומקא פון דא. דכתיב, כשושנה בין החוחים. אדומה: גורת דינא.

יט) תמימה, מאי תמימה. כמה דתנינן, שור תם ושור מועד. שור תם דינא רפיא. שור מועד דינא קשא. אוף הקא תמימה דינא רפיא, גבורה פתאה, דא היא תמימה. גבורה עלאה, דא היא דינא קשא, והיא נד התוקה פקיפא.

כ) אשר אין בה מום, כד"א כלך יפה רעיתי ומום אין בה. אשר לא עלה עליה עול. על פתיב, כד"א ונאם הגבר הוקם על. מ"ט. בגין דהיא שלומי אמוני ישראל, ועליה לאו היא אלא עמה. אשר לא עלה עליה על, היינו דכתיב בתולת ישראל, בתולה ואיש לא ידעה.

חלופי גרסאות

9 הנייא. צ ל"ג היא. ק היינו; כמה.

מסורת הזהר

U (יהוקאל א) ב"א פה צ"א. 9 (שור ב) הקסה"ז א צ"א. צ) (שיר ד) צו י צ"מ ז"ח יד ט"א ש"ג ט"ב שליב לא ט"ג שמ"ד תק"ח קח ט"ג ש"ט. ק) (ש"ב כ"ג) תרומה רנו צ"כ. ד) (עמוס ה) ויחי קפד צ"ה. ו) (בראשית כד).

פרה אדומה

הסולם

מאמר

פירוש. כבר ידעת שיש ב' מצבים במלכות. א) כמו שהיתה ביום ד' דמעשה בראשית בסו"ה ב' מאורות הגדולים, שהיו ז"א ומלכות מלבישים ב' קני הבינה, ז"א הלביש קו הימין דבינה, והמלכות קו שמאל דבינה. ואז היתה המלכות גדולה כמו ז"א, כי לא היתה מקבלת מז"א אלא מבינה. מאותו מקום שז"א היה מקבל. ומצב ב' לאחר מיעוט הירח, שאז נתמעטה והיתה למטה מז"א, ומקבלת ממנו (כמ"ש בארך לעיל ב"א מאות ק"י עד אות קט"ו ע"ש) ויש מעלה במצב הא' יותר ממצב הב', כי במצב א' היא בשלמות המדרגה כמו ז"א, אמנם יש חסרון גדול, כי אז היא בבחינת חכמה בלי חסדים, ואין החכמה שבה יכולה להאיר מבלי חסדים, והיא חשך וע"כ קטרגה וכו' (כמ"ש שם) ויש מעלה במצב הב', שאז יש לה חסד מז"א שהארת חכמה שבה מתלבשה בו ומאירה בשפע. אמנם יש חסרון מה שנתמעטה ונעשית מדרגה תחתונה לז"א, ואין לה מעצמה כלום אלא מה שמקבלת מז"א.

גורת דין. כי הדינים דקו שמאל נקראים אדום.

יט) תמימה, מאי תמימה וכר': שואל, כתוב, תמימה, מהו תמימה. ומשיב, הוא כמו שלמדנו, שור תם שור מועד, (שלח אות קי"ח) שור תם פירושו דין רפה, שור מועד, דין קשה. אף כאן תמימה, פירושו, דין רפה, שהוא גבורה תחתונה, דהיינו מלכות, זו היא תמימה. גבורה עליונה, דהיינו גבורה דז"א, זו היא יד החזקה והקשה.

פירוש. צד השמאל נקרא שור, ונודע שהארת החכמה נמשכת משמאל, אמנם רק ממטה למעלה שהוא אור נקבה דהיינו המלכות, וזה נקרא שור תם, שהוא דין רפה, להיותו ממטה למעלה. אבל מבחינת אור זכר, המאיר ממעלה למטה, שהוא קו שמאל דז"א דהיינו גבורה דז"א, אסור להמשיך, וע"כ הוא נקרא דין קשה. ונקרא שור מועד. כמ"ש ענינם באורך לעיל (שלח אות קי"ח ע"ש).

כ) אשר אין בה מום: הוא כש"א, כלך יפה רעיתי ומום אין בה. כי להיותה מאירה בהארת החכמה, נקראת יפה. שכל המומים מתרפאים ע"י הארת החכמה. אשר לא עלה עליה עול. ע"כ כתוב, בלא ו' הוא כש"א, ונאם הגבר הוקם על. מהו הטעם. הוא, משום שהיא שלומי אמוני ישראל. והוא אינו עליה אלא עמה. אשר לא עלה עליה על, היינו שכתוב, בתולת ישראל. בתולה ואיש לא ידעה.

(דפו"י דף ק"פ ע"ב)

והנה, פרה אדומה הי"ס המלכות מבחינת מצב הא', וז"ש, אשר אין בה מום, כד"א כ"ך יפה רעיתי ומום אין בה, כי אז במצב הא' שהיא מלבישה את קו השמאל דבינה, ומקבלת ממנה חכמה, אע"פ שהחכמה אינה יכולה להאיר בה, מ"מ מבחינת עצמה היא בתכלית השלמות ואין בה מום, וכולה יפה, מהארת החכמה שיונקת מקו שמאל דבינה. וז"ש

ה

הקת

כא ונתתם אותה אל אלעזר, מצנותה בסגן, ואוקמוה. מ"ט ליה ולא לאהרן. אלא אהרן שושבינא דמטרוניתא. ועוד דאהרן לא אתי מסטרא דטהור, אלא מסטרא דקדוש, ובגין דדא אתייה לטהרה, לא אתייהיב ליה.

כב כל מלה דהאי פרה, היא בשבע, וז' כבוסיס וכו', וקא אתמר, מ"ט. בגין דהיא שבע שני שמטה, ובת שבע אתקרי, וע"ד כל עובדוי בשבע. ת"ח, כל מאי דאתעביד מהאי פרה, בגין לדפאה, ולא לקדשא, ואע"ג דאתייהיב לסגן, הוא "לא שחיט ולא שריף, בגין דלא ישתפח דינא בסטרוי, וכ"ש אהרן דאיהו בדרגא שלים נתיר, דלא בעי לאשתפחא תמן, ולאנדמנא תמן.

כג האי פרה, פיון דאתעביד אפר, בעי למשדי ביה עץ ארז, ואזוב, ושני תולעת, וקא אלין אתמרו. ואסף איש טהור, ולא קדוש. והניח מחוץ למתנה במקום טהור, דקא טהור לא אקרי, אלא מן סטרא דמסאב בקדמיתא.

חלופי גרמאות

ר כבוסיס והא ול"ג ז' ול"ג וכו'. ש כשבעת' אתחוי ול"ג בשבע ת"ח. ת ל"ג לא.

מאמר

הסולם

פרה אדומה

כא ונתתם אותה אל אלעזר: הוא משום שמצותה בסגן, ולא בכהן גדול. והעמידוהו, מהו הטעם, לאלעזר ולא לאהרן. ומשיב, אלא אהרן הוא שושבין של המלכה. וע"כ אינו ראוי למעשה הפרה שהוא דין. ועוד שאהרן אינו בא מצד טהור, אלא מצד קדוש (ההפרש מטהור לקדוש נתבאר לעיל תוריע דף מ"ה ד"ה אמנם ע"ש כל החמשך) ומשום שפרה אדומה באה לטהרה, ע"כ לא ניתנה לו.

כב כל מלה דהאי וכו': כל דבר שבפרה הוה שהיא המלכות, היא בשבע, ז' כבוסיס וכו' וכבר למדנו (לעיל פרשת אחרי אות שני"ח) מהו הטעם. הוא משום שהמלכות היא שבע שני השמיטה, שכוללת ז' ספירות חג"ת נהי"מ, ונקראת בת שבע, וע"כ כל מעשיה בשבע. בוא וראה, כל מה שנעשה מפרה הוה הוא כדי לטהר, ולא לקדש. ואע"פ שניתנה לסגן הכהנים שהוא אלעזר, הוא אינו שוחט ואינו שורף, כדי שלא ימצא דין מצדו. וכל שכן אהרן שהוא במדרגה השלמה יותר מאלעזר, שאינו צריך להמצא שם ולהזדמן שם.

כג האי פרה כיון וכו': פרה זו כיון שנעשית אפר, צריכים להשליך בה, עץ ארז ואזוב ושני תולעת. ואלו כבר למדנו (לעיל מצודע אות י"ט ע"ש) ואסף איש טהור. ולא קדוש. והניח מחוץ למתנה במקום טהור.

כי

(דפו"י דף ק"פ ע"ב)

חקת

ט

כד רָזָא דְכֻלָּא, הָאֵי דְכֻתִּיב לְמִי נְדָה חֲטָאת הִיא, בְּגִין דְּכָל דִּינִין תְּפָאִין, וְכָל אִינוּן דָּאתוּ מְסֻטְרָא דְמְסַאָבָא, כַּד אִיהוּ יִנְקָא מְסֻטְרָא אַחְרָא, וְיִתִּיבַת בְּדִינָא, כַּד"א ט מְלָאָה דָם הוֹדֵשְׁנָה מַחְלָב. כְּדִין פְּלֵהוּ ד מִתְעָרִי וּמְסֻתְלָקִי וְשָׂרְאֵן בְּעֻלְמָא. כִּינֵן דְעֻבְדִּי הָאֵי עוֹבְדָא דְלִתְפָא, וְכָל הָאֵי דִינָא בְּאַתְרֵי דָא דְהָאֵי פְּרָה, וְרַמָּאן "עֲלָה עֵץ" אַרְזוּ וְגו'. כְּדִין אַתְחַלֵּשׁ חִילָא דְלֵהוֹן, וְכָכֵל אַתְרֵי דְשָׂרְאֵן אַתְּבְּרוּ וְאַתְחַלְשׁוּ וְעָרְקִין מְנִיָּה, דְהָאֵי חִילָא דְלֵהוֹן אַתְחַזִּי כְּגוֹנוּנָא דָא וְלִגְבִיָּהוּ, כְּדִין לֹא שָׂרְאֵן בְּכַר נֶשׁ, וְאַתְדַּפִּי.

כה וְע"ד אַתְקְרִי מִי נְדָה, מִיָּא לְדַכְפָּה. כַּד "עֻלְמָא שְׂאֵרִי בְּדִינָא, וְסֻטְרָא מְסַאָבָא אַתְפֶּשֶׁט בְּעֻלְמָא, הֵכָא אַתְפְּלִילֵן כַּל זִינִין מְסַאָבָא, וְכָל זִינֵי דְכִיּוּ, וְכִינֵן בְּפִי טוּמְאָה וְטְהֵרָה, כְּלָלָא עֲלָאָה דְאוּרִיָּתָא, וְאוּקְמוּהָ חֲבַרְיָא. אר"ש, אֶלְעָזָר, עֲבַדְתָּ דְלֹא יִמְרוּן חֲבַרְיָא מְלָה אַפְתָּרָה.

רעיא מהימנא

כו פְּרָה אֲדוּמָה תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוּם וְגו', אָסוּר לְחַרוֹשׁ בְּשֶׁבֶת חֲרִישָׁה דְשׁוּר, דְאַתְמַר א על גְּבֵי חֲרָשׁוּ חוֹרְשִׁים. וְשְׂכִינְתָא תְּפָאָה, אִיהִי פְּרָה אֲדוּמָה, מְסֻטְרָא דְגַבּוּרָה. תְּמִימָה מְסֻטְרָא דְחֶסֶד, דְאִיהוּ דְרָגָא דְאַכְרָהֶם, דְאַתְמַר בֵּיהּ

חלוסי גרסאות

א וכתוב. ב ולא. ג כמה דאתמר; לאתמר. ד מתערבי. ה עלונה. ו קמיוהו. ז ואתרבי. ח עלמן שארה.

מסורת הזהר

ט (ישעיה לז) ב"ב קפה צ"ב. ב) (תהלים קכט) ח"ג רמג.

פרה אדומה

כה וְע"ד אַתְקְרִי מִי נְדָה וכו': וְע"כ נִקְרָאִים מִי נְדָה, שְׁפִירוּשׁוּ, מִים לְטַהַר כְּשֶׁהַעוֹלָם שׁוֹרָה בְּדִין וְצַד הַטּוּמְאָה נִתְפַּשֵּׁט בְּעוֹלָם, כְּמוּ בְּטוּמְאָת נְדָה. כַּאֲן נִכְלָלוּ כָל מִינֵי טוּמְאָה וְכָל מִינֵי טַהֲרָה. וּמִשׁוּם זֶה טוּמְאָה וְטַהֲרָה הֵן כָּלֵל עֲלִינֵן שֶׁל הַתּוֹרָה. וְהַעֲמִידוּהוּ הַחֲבָרִים. א"ר שְׁמַעוֹן, אֲלֵעֶזֶר, עֲשִׂיתָ, שְׁלֹא יֵאמְרוּ הַחֲבָרִים דְּבַר אַחֲרֶיךָ. כִּי מְרֻב הַחֲכָמָה וְהַשְּׁלֵמוֹת שְׁבַדְבְּרִיד, יִתְבַּיִשׁוּ לִמְדַּ דְּבִרְיָהֶם.

הסולם

מאמר

כי אינו נקרא טהור אלא מצד שהיה תחילה טמא.

כד רָזָא דְכֻלָּא הָאֵי וכו': סוּד הַכֵּל. זֶה שְׂכַתוּב, לְמִי נְדָה חֲטָאת הִיא. הוּא מִשׁוּם שְׂכַל דִּינִים הַתְּחַתּוּנִים וְכָל אֵלוּ הַבָּאִים מִצַּד הַטּוּמְאָה, מְקַבְּלִים כַּחַס מִן הַמַּלְכוּת, בַּעַת שִׁיּוּנְקַת מִצַּד הָאֲחֵר, דְּהֵיִינוּ מִצַּד הַשְּׂמָאל כְּמוּ שֶׁהִיָּתָה בְּמִצַּב הָאֵי כּו"ל. וַיּוֹשַׁבְת בְּדִין, כְּש"א, מְלָאָה דָם הוֹדֵשְׁנָה מַחְלָב. אִז כָּל הַדִּינִים שֶׁל צַד הַטּוּמְאָה, מִתְעוֹרְרִים וּמִתְעַלִּים וְשׁוֹרִים בְּעוֹלָם. כִּינֵן שְׁעוּשִׁים מַעֲשֵׂה הֵיא, שֶׁל שְׂרַפְת הַפְּרָה, לְמַטָּה, וְכָל הַדִּין הַזֶּה נַעֲשֵׂה בְּמִקּוּם הַזֶּה, בְּפִרְה הַזֶּה, וּמִשְׁלִיכִים עֲלֵיהָ עֵץ אַרְזוּ וְגו', אִז נַחֲלֵשׁ הַכַּח שְׁלֵהֶם, שֶׁל צַד הַטּוּמְאָה, וּבְכָל מִקּוּם שְׁשׁוֹרִים הֵמָּה נִשְׁבְּרִים וְנַחֲלֵשִׁים, וּבּוֹרְחִים מִשָּׁם, כִּי כַח הַזֶּה שְׁלֵהֶם נִרְאָה לֵהֶם נִשְׁבַּר וּמְדוּכָה כְּמוּ שֶׁנַּעֲשֵׂה בְּשְׂרַפְת הַפְּרָה, וְאִז אִינֵם שׁוֹרִים בְּאֶרֶס, וְהוּא נִטְהַר.

(דפו"י דף ק"פ ע"ב *) דף קפ"א ע"א (** דף ק"פ ע"ב)

רעיא מהימנא

כו פְּרָה אֲדוּמָה תְּמִימָה וכו': אָסוּר לְחַרוֹשׁ בְּשֶׁבֶת חֲרִישָׁה שֶׁל שׁוּר (כּו"ט) פִּנְחָס אוֹת תְּקַצ"ב) שְׁנֵאמַר, עַל גְּבֵי חֲרָשׁוּ חוֹרְשִׁים. וְשְׂכִינְתָא תְּחַתּוּנָה, דְּהֵיִינוּ מַלְכוּת, הִיא פְּרָה אֲדוּמָה, מִצַּד הַגַּבּוּרָה. וְהִיא תְּמִימָה מִצַּד הַחֶסֶד, שֶׁהוּא מְדַרְגַת אַכְרָהֶם, שְׁנֵאמַר בּו, הַתְּהַלֵּךְ לִפְנֵי וְהִיא תְּמִים. אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוּם, הִיא

הקת

התהלה לפני הנה תמים. אשר אין בה מום, מסטרא דעמודא דאמצעיתא. אשר לא עלה עליה עול, מסטרא דשכינתא עלאה, דאיהי חירו. באתר דאיהי שלטא, והדר הקרב לית רשו לסטרא אחרא לשלטאה. לא שטן, ולא משחית, ולא מלאך המות, דאינון מסטרא דגיהנם. (ע"כ רע"א מהימנא).

כז) פתח ר"ש ואמר, המשלח מעינים בנחלים וגו'. ישקו כל חיתו שדי וגו'. הני קראי דוד מלכא ברוחא קדישא אמרן, ואית לאסתכלא בהו. ת"ח, בשעתא דחכמתא עלאה בטש בגליפוי, אע"ג דהיא טמירא בכל סטרין, פתח ואתנגיד מניה חד נהרא, מליא בתרעין עלאין.

כח) כמבועא ומקורא דמיא דמלי קוזפא רבא מניה, ומתמן אתמשכן מבויעין דנחלין ונהרין בכל סטר, כף האי, בחד שביל דקיק דלא אתידע, משין ונגיד שהוא נהר דנגיד ונפיק, וממלי להווא נחלא עמיקא, ומתמן אתמשכאן מבויעין ונחלין, ואתמליין מניה. הה"ד, המשלח מעינים בנחלים וגו'. אלין נהרי עלאי קדישא דאפרסמונא דכ"יא, וכלהו אתשקיין כחד מההוא נביעא דנחלא עלאה קדישא דנפיק ונגיד.

חלופי גרסאות

ט ל"ג עלאה. י ואנגיד. כ ומליא לתרעין. ל במבועא דמקורא. מ ואנגיד. נ ל"ג וממלי להווא נחלא עמיקא. ס ל"ג קדישא דנפיק ונגיד.

מסורת הזהר

ג (בראשית ח) בשלח קיט צ"י. ד (תהלים קד) ת"ז בהקדמה ח.

דרך אמת אן שממלא נאר גדול מלא מים ממנו.

המשלח מעינים בנחלים

הוא פתח ונמשך ממנו נהר אחד מלא בשערים עליונים, שהוא בינה, דהיינו ישוס"ת, שבהם יוצא ה' מאויר ומושפע מהם חכמה וחסדים.

כח) כמבועא ומקורא דמיא וכ"י: והמשיל ענין זה של או"א עלאין וישוס"ת, כמו מבוע ומקור המים, הממלא אגם גדול, ומשם, מן האגם, נמשכים מבועים ונחלים ונהרות לכל צד, לימין ולשמאל, כך זה, או"א וישוס"ת, בשביל דק אחד שלא נודע, דהיינו בזווג היסודות דאו"א עלאין שהם בלתי נודעים, שבהם אין ה' יוצא מאויר, נמשך ויוצא אותו הנהר הנמשך ויוצא מן העדן, דהיינו הבינה שיצאה מראש א"א בעת קטנות, וחורה לראש א"א בעת גדלות (ע"י ויקהל ק"ד ד"ה פירוש) שע"י יציאה וביאה זו, הוא ממלא אותו הנחל העמוק, דהיינו ישוס"ת, בדומה לאגם המים הגדול המתמלא מן המבוע והמקור שהם או"א עלאין, ומשם נמשכים מבועים ונחלים לז"א ומלכות, ומתמלאים ממנו, בהכמה

הסולם

מאמר

היא מצד עמוד האמצעי, שהוא ז"א המיוחד שמאל וימין שלה. אשר לא עלה עליה עול, היא מצד שכינה עליונה, שהיא חירות, דהיינו בינה. במקום שהיא שולטת, דהיינו המלכות הכלולה מכל הנ"ל, והזר הקרב יוסת, אין רשות לסטרא אחרא לשלוט, לא שטן, ולא משחית, ולא מלאך המות, שהם מצד הגיהנם. ע"כ ר"מ (וזהו דרך אחר ממה שפירש הזהר לעיל באות י"ח י"ט כ').

מאמר המשלח מעינים בנחלים

כז) פתח ר"ש ואמר וכ"י: פר"ש ואמר, המשלח מעינים בנחלים וגו'. ישקו על חיתו שדי וגו'. מקראות אלו אמר דוד המלך ברוח הקדש, ויש להסתכל בהם. כוא וראה, בשעה שחכמה עליונה בטש בחקיקותיו, דהיינו בעת שהחכמה ובינה עליונים נדווגו, אע"פ שחכמה עליונה היא נסתר שבכל הנסתרות, כי בחו"ב עליונים שהם או"א עלאין, אין ה' יוצא מאויר (כנ"ל ב"א דף רנ"א ד"ה נחית) (דפ"י דף ק"פ ע"ב *) דף קפ"א ע"א

יא

הקת

כט לבתר, ישקו כל חיתו שדי, היינו דכתיב ^ט ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים. הני ד' ראשין, אלין אינון חיתו שדי, כללא דכל אינון משדיין, וכל אינון חילין, דאחידן בהו שדי, אל תקרי שדי, אלא שדי. דהוא נטיל, ואשלים שמא מיסודא דעלמא.

ל ישברו פראים צמאם, אלין אינון דכתיב בהו, ^י והאופנים ינשאו לעמתם פי רוח חתיה באופנים, מאן חיה. אלא אלין חיתו שדי, ארבע אינון, ^י וכל חד וחד לתד סטרא דעלמא. ומהוא אקרי חיה, ואופנים לקביל כל חד וחד. ולא אזלין אלא מרום דחיהא חיה דאזיל עליהו וכד אלין מתשקנין מההוא שקיו עלאה, כל שאר חילין אחרנין אשתקנין, ואתרוון, ומשתרשן בשרשיהו, ואתאחדן אלין באלין, בדרגין ידיען. הה"ד, עליהם עוף השמים ישכון וגו'. משקה הרים מעליותיו וגו'. אלין שאר דרגין עלאין.

לא לבתר כל דא, מפרי מעשיך תשבע הארץ, ^י ארעא עלאה קדישא. וכד איהי מתברכא, כל עלמין בלהו תדאן, ומתברכאן. דא בשעתא דברכאן משתפחי, משקיו דנחלא עמיקא דכלא.

חלופי גרסאות

ע בעלמא. פ חד לחד וליג וכל. צ ליג מן גוגי עד אלין. ק לתתא וכל עלמין וליג מן ארעא עד כל עלמין.

מסורת הזהר

ה (בראשית ב) ב"א ריא צ"א. ו (יחזקאל א) תרומה סב צ"א.

המשלח מעינים בנחלים וגו'

ל ישברו פראים צמאם: הם אלו שכתוב בהם והאופנים ינשאו לעומתם, כי רוח החיה באופנים. מי הוא חיה. אלא אלו הן חיות שדי, שהן ארבע, וכל אחת מהן לרוח אחד מד' רוחות שבעולם, והחיה, נקראת חיה, והאופנים הם ארבע. לכל אחת ואחת מן ארבע החיות, וכל אחד שבאופנים אינו הולך אלא מרוח אותו החיה ההולכת עליו. דהיינו כל אחד מאופנים מרוח הבחינה שכנגדו בחיות. וכאשר אלו, החיות והאופנים, נשקים משקוי העליון ההוא, כל שאר צבאות אחרים נשקים ומתרוים ומשתרשים בשרשיהם. ומתאחדים אלו באלו במדרגות ידועות. ז"ש, עליהם עוף השמים ישכון וגו' משקה הרים מעליותיו וגו', אלו שאר המדרגות העליונות.

הסולם

מאמר

בחכמה וחסדים. ז"ש, המשלח מעינים בנחלים. אלו הם הנהרות העליונים הקדושים של ז"א, של אפרסמון הטהור, כי ה"ס אוירא דביא, שחג"ת של ז"א מקבלים מאו"א עלאין, שה"ס אפרסמון הטהור. והיינו, בין הרים יהלכון, שהם חג"ת דז"א הנקראים הרים. וממנו מקבלת המלכות. וכולם, ז"א ומלכות, שותים כאחד מאותו הנביע של נחל העליון הקדוש הנמשך ויוצא, שהוא ישו"ת.

לא לבתר כל דא וכר: לאחר כל זה, שכל העליונים ותחתונים נתמלאו שפע מאו"א, נאמר, מפרי מעשיך תשבע הארץ, שהיא ארץ עליונה הקדושה, דהיינו המלכות, וכשהיא מתברכת, כל העולמות כולם שמחים ומתברכים, וזה בשעה שהברכות נמצאות משקיו הנחל, שהוא המבוע הנ"ל, שהם או"א, העמוק

כט לבתר ישקו כל וכר: אח"כ, אחד ששתו ז"א ומלכות, ישקו כל חיתו שדי. היינו שכתוב, ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים, אלו ד' ראשים, הם כל חיתו שדי, שהם ד' חיות אריה שור נשר אדם, שהם המרכבה של המלכות, והם כלל של כל המחנות וכל הצבאות שבבי"ע, שאתנו בהם שדי, דהיינו מטטרון שנקרא שדי, שהוא העליון על כולם, אל תקרא שדי עם שיון שמאלית קמוצה, אלא שדי, עם שיון ימנית פתוחה, שהוא, מטטרון, נוטל ומשלים בעצמו השם, מיסוד העולם, כי השם שדי הוא ביסוד דז"א, ומטטרון לחיותו מרכבה ליסוד דז"א, נוטל שם הזה.

(דפו"י דף קפ"א ע"א)

יב

הקת

ל"ב) וּבְשַׁעֲתָא יְדַבְרָכֶאן לָא מְשַׁתְּכְחֵי לְנַחְתָּא בְּעֵלְמָא, פְּדִין עֵלְמָא יְתִיב
פְּדִינָא, וּמְסַטְרָא דְשַׁמְאֵלָא רוּחָא אַתְעַר וְאַתְפָּשֵׁט בְּעֵלְמָא וְכַמְהָ ^א חֲבִילֵי טְרִיקִין
מְשַׁתְּכְחֵי בְּעֵלְמָא, ^ב וְשָׂרְאָן עַל בְּנֵי נְשָׂא, וּמְסַאֵב הֵהוּא רוּחָא לְהוּ, ^ג כִּפְר נֶשׁ
^א דְּגוּעַ וְרוּחַ מְסַאֵבָא שְׂרָיָא עָלֵיהּ. הֵכִי נְמִי שְׂרָיָא, לְמַעַן דִּיקְרַב בְּתַדִּיָּה.
ל"ג) הַחִיד, תְּסַתִּיר פְּנִיךָ יְבַהֲלוּן וְגוֹ'. הַאי קְרָא מְאִי קָא מִיִּרֵי. אֵלָא תְּסַתִּיר
פְּנִיךָ יְבַהֲלוּן, דְּהָא לָא אַתְשַׁקִּין לְאַשְׁתַּפְּחָא בְּרַכָּאן לְעֵלְמִין. תּוּסַף רוּחָם יְגוּעוּן,
^א וְאַתְעַר רוּחָא אַחְרָא מְסַטְרָא שַׁמְאֵלָא, וְרוּחַ מְסַאֵבָא שְׂרָיָא עַל בְּנֵי נְשָׂא, עַל אֵינּוּן
דְּמִיתִין, וּמֵאֵן דְּקָאִים בְּתַדִּיָּהוּ, וְעַל שְׂאָר בְּנֵי נְשָׂא, מְאִי אֶסְוֹתָא דְלַהוּן. הָא דְכְּתִיב
וְאֵל עֶפְרַם יִשׁוּבוּן. דָּא עֶפְרָא שְׂרִיפַת הַחֲטָאֵת, בְּגִין דִּלְאַתְרַכָּאָה ^א בֵּיהּ. וְהֵינּוּ
רְזָא ^א הַכֹּל הִיָּה מִן הָעֶפְרָא, וְאַפִּילוּ גִלְגַּל חַמְהָ.

מסורת הזהר

(ז) (קהלת ג) ויחי רסו צ"א.

חלופי גרסאות

ר דעלמא יתיב בדינא ברכאן לא משתכחן לנחתא בעלמא
וכדין אסתאב מקדש וכמה וליג מן דברכאן עד וכמה.
ו מוסיף ושראן בכמה אתרי. ת בבר; ובר. א רוח וליג דגוע; דגוע כבר האי רוח; דגוע ומהאי מסאבא וליג ורוח.
ב לאתערא. ג מקדשא דלעילא. ד ליג מן לאתרכאה עד סוף האות. ה בהו.

דרך אמת בן בארתינו בכמה מקומות.

מאמר

הסולם

המשלח מעינים בנחלים וגו'

העולם, ומהו הרפואה שלהם. הוא שכתוב,
ואל עפרם ישובון. שזהו שריפת החטאת, כדי
להטהר בו. והיינו סוד, הכל היה מן העפר
ואפילו גלגל חמה.

פירוש. בעת שעונות התחוננים גורמים
שיסתלקו החסדים מן המלכות, ונעשה פרוד
בין ז"א למלכות, או נמצאת המלכות יונקת
משמאל בלי ימין כמו במצב הא', ואז מאיר
השמאל ממעלה למטה, שה"ס רוח הטומאה,
המטמא את העולם. וכל אדם הקרב אל רוח
ההוא, הוא כמו מת. ויש ג' בחינות א',
הממשיך את רוח ההוא דהיינו שממשיכו
ממעלה למטה. ב' המקבלו אחר שנמשך. ג'
שאינו מקבלו אלא הוא מושפע ממנו בלי
כוונה. וז"ש תוסף רוחם יגועון, ואתער
רוח אהרא מסטרא שמאלא שהוא מאיר
ממעלה למטה, וע"כ, ורוח מסאבא שרייא
על בני נשא, שיש בו ג' בחינות, א', על
אינון דמיתון, דהיינו אותם שממשיכים אותו.
ב', ומאן דקאים בהדידו, דהיינו הנמצאים
עם הממשיכים את הרוח, וגם הם מקבלים
אותו. ג', ועל שאר בני נשא, שלא המשיכו
אותו גם לא קבלו אותו אלא שמושפעים
בלי כוונה לכך, מחמת שליטתו על העולם.

וז"ש, מאי אסוותא דלהון, הא דכתיב,
ואל

העמוק מכל. פירוש, כי אין הארת החכמה
שמשמאל, מתגלה במלכות, שהיא השפע
המיוחד לה, אלא אחר שהעליונים וכל
התחוננים מתמלאים בשפע חסדים המרובים
מאוי"א עלאין. וז"ש, לבתר כל דא וכו'.

ל"ב) ובשעתא דברכאן לא וכו': ובשעה
שברכות אינן נמצאות לרדת בעולם, שהם
החסדים, והמלכות מקבלת חכמה משמאל בלא
חסדים, אז העולם, שהוא המלכות, יושבת
בדין, ומצד השמאל נתעורר רוח ומתפשט
בעולם, וכמה גדודי מלאכי חבלה נמצאים
בעולם, ושורים על בני אדם, כי בעת שהחכמה
היא בלי חסדים, כל דינים הקשים נמשכים
סמנה, ואותו הרוח מטמא אותם, כמו אדם
שמת ורוח הטומאה שורה עליו, כך הוא
שורה למי שיקרב אל אותו הרוח דשמאל.

ל"ג) החיד תסתיר פניך וגו': וז"ש תסתיר
פניך יבהלון. מקרא זה מה הוא אומר, אלא
תסתיר פניך יבהלון, הוא מפני שלא נשקו
המדרגות, שתמצאנה ברכות בעולם, כי פניך,
פירושו חסדים וברכות, אז, תוסף רוחם יגועון,
שנתעורר רוח אחר מצד שמאל בלי ימין,
ורוח הטומאה שורה על בני אדם, על אלו
שמתו, ואותם שנמצאו עמהם, ועל שאר בני
אדם. כלומר שרוח הטומאה מתפשט על כל

(דפו"י דף קפ"א ע"א)

יג

חקת

לְבַתֵּר דְּמַהְדְּרֵן לְהַאי עֵפֶר, בְּגִין לְאַתְדַּכָּא יְבִיחָהּ, מִתְעַבְר רִוְחָא מִסְאָבָא, וְאִתְעַר רִוְחָא אַחְרָא קַדִּישָׁא, וְשִׁאֲרֵי בְּעֵלְמָא. הַה"ד, תְּשַׁלַּח רִוְחֲךָ יִבְרָאוֹן, יִבְרָאוֹן, וְיִתְסוֹן בְּאַסְנוֹתָא עֲלָאָה, דְּרִוְחָא אַחְרָא. וְתַחְדָּשׁ פְּנֵי אֲדָמָה, דְּהָא אֲתַדְכִּיאַת, וְחֻדְתִּיתִי דְּסִיְהָרָא אֲשַׁתְּכַח, וְעֲלִמִין פְּלִהוּ מִתְבְּרַכְאָן. וְכַפָּא חוֹלְקֵהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּקַב"ה יְהִיב לֹון עֵיטָא, דְּכֻלָּא אֲסוֹתָא, בְּגִין דִּינְכּוֹן לְחַיֵּי עֲלְמָא דְאַתִּי, וְיִשְׁתְּכַחוּ דְכִיִּין בְּהַאי עֲלְמָא, קַדִּישִׁין לְעֲלְמָא דְאַתִּי, עֲלִיְהוּ כְּתִיב וְנִרְקַתִּי עֲלֵיכֶם מִים טְהוֹרִים וְטְהַרְתֶּם.

לְהַאי עֵפֶר * וְיִבְאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל הָעֵדָה מְדַבְּרֵי צִין וְגו'. ר' יְהוּדָה אָמַר, אֲמַאי פְּרָשְׁתָּא דְפְרָה, סְמִיכָה לְמִיתַת מְרִים. הָא אִוְקְמוּהָ. אֲלָא יִפְיֹון דְאַתְעֵבִיד דִּינָא בְּהַאי פְרָה, לְדַכָּאָה לְמִסְאָבֵי, אַתְעֵבִיד דִּינָא בְּמְרִים, לְדַכָּאָה עֲלְמָא, וְאַסְתְּלַקַּת מִן עֲלְמָא. בְּיֹון דְאַסְתְּלַקַּת מְרִים, אֲסְתְּלַקַּת הַהוּא בְּאֵר, דְּתַוּה אֲזִיל עֲמַהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל בְּמַדְבְּרָא וְאַסְתְּלַקַּת בְּיָדָא בְּכֻלָּא.

ח'לופי גרמנות

מסורת הזהר (ח) (יחזקאל לו) וישלח לו צ"א. (ט) חיי שרה ו צ"ג. ו בהו. ו ל"ג יבראון. ח ואתסאן. ט מוסיף אתדכיאת אתתא לבעלה. י כמה.

מסורת הזהר

הסולם

מאמר

המשלח מעינים כנחלים וגו'

וּז"ש, וְהִינֵנו רְזָא, הַכֹּל הִיָּה מִן הָעֵפֶר וְאַפִּילוּ גִלְגַּל חֲבֵה. כִּי לֹולָא מִיעוּט הַזֶּה, לֹא הִיָּה קִיּוֹם לְכָל מַעֲשֵׂה בְרָאשִׁית. לְד) לְבַתֵּר דְּמַהְדְּרֵן וְכו': לְאַחַר שְׁתוּרִים לְעַפְר הַזֶּה, כְּדִי לְהַטְהַר בּוּ, כְּנ"ל בְּדַבּוּר הַסְמוּן, נַעֲבַר רוּחַ הַטּוֹמְאָה וְנִתְעוֹרֵר רוּחַ אַחַר קְדוּשָׁה, וְשׁוּרָה בְּעוֹלָם. וְז"ש, תְּשַׁלַּח רִוְחֲךָ יִבְרָאוֹן, יִבְרָאוֹן וִירְפָאוּ בְּרַפּוּאָה עֲלֵינוּהּ שֶׁל רוּחַ אַחֵר. וְתַחְדָּשׁ פְּנֵי הָאָדָמָה, כִּי נִטְהַרָה, וְחֲדוּשׁ הַלְבָנָה נִמְצָא, וְכָל הַעוֹלָמוֹת מִתְבָּרְכִים. שְׁכַל זֶה ח"ס מִצַּב הַב', כְּנ"ל בְּדַבּוּר הַסְמוּן. אֲשֶׁרֵי חֲלַקְסָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהַקְב"ה נָתַן לְהֵם עֲצָה, שְׁכוּלָה הִיא רַפּוּאָה כְּדִי לִזְכּוֹת לְחַיֵּי עוֹלָם הַבָּא, וְיִמְצְאוּ טְהוֹרִים בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְקַדוּשִׁים לְעוֹלָם הַבָּא. עֲלֵיהֶם כְּתוּב, וְזִרְקַתִּי עֲלֵיכֶם מִים טְהוֹרִים וְטְהַרְתֶּם.

מאמר משה אהרן ופרים

לְהַאי עֵפֶר * וְיִבְאוּ וְגו' מְדַבְּרֵי צִין וְגו': ר' יְהוּדָה אָמַר, לְמַה פְּרַשְׁתָּ פְרָה סְמוּכָה לְמִיתַת מְרִים, וְכַבֵּר הַעֲמִידוּהוּ. וְחֲשִׁיב, אֲלָא כִיּוֹן שְׁנַעֲשֵׂה דִין בְּפְרָה זֶה כְּדִי לְטַהַר הַטְּמָאִים, נַעֲשֵׂה דִין בְּמְרִים, כְּדִי לְטַהַר אֶת הָעוֹלָם, כִּי מִיתַת צְדִיקִים מְכַפְּרִים עַל הָעוֹלָם, וְנִסְתַּלְקָה מִן הָעוֹלָם. כִּיּוֹן שְׁנִסְתַּלְקָה מְרִים, נִסְתַּלְקָה הַבָּאָר שֶׁהִיָּתָה הוֹלְכַת עִם יִשְׂרָאֵל בְּמַדְבְּרָא. וְנִסְתַּלְקָה בָּאֵר שֶׁל הַכֹּל. שְׁה"ס הַמְּלֻכּוֹת.

א"ר

וְאִל עֵפֶרִים יִשׁוּבּוֹן, דָּא עֵפֶר שְׁרִיפַת הַחֲטָאָת, פִּירוּשׁ. כִּי נִתְבָּאָר סוּד פְּרָה אֲרוּמָה, שְׁהִיא הַמְּשַׁכַּת מִצַּב הָא' שֶׁל הַמְּלֻכּוֹת עִם כָּל דִּינֵים הַקְּשִׁים שֶׁעֲבָרוּ אֹז עַל הַמְּלֻכּוֹת, עַד שְׁנִתְמַעֲטָה מִמִּצַּב הָא', שְׁחֹרָה לְנִקּוּדָה, שְׁה"ס שְׁרִיפַת הַפְּרָה עַד שְׁנַעֲשִׂית לְאַפְר, וְאֹז קִבְּלָה מִצַּב הַב', וְבָאָה עִם ז"א פְּנִים בְּפְנִים (כְּנ"ל אֹתוֹ כ' ע"ש). וְהַמִּיעוּט הַזֶּה שְׁחֹרָה לְנִקּוּדָה, נִבְחַנְתָּ כְּמוֹ עֵפֶר, הַנִּשְׁאָר אַחֵר הַעֲלַמַת הַבְּנִיין. וְז"ש עֵפֶר שְׁרִיפַת הַחֲטָאָת, דְּהִינֵנו מַה שְׁנִשְׁאָר אַחֵר כָּל הַדִּינִין שֶׁעֲבָרוּ עַל מִצַּב הָא'. וְלִפְיֶכֶךְ בַּעַת שְׁרוּחַ הַטּוֹמְאָה מִתְפַּשֵּׁט בְּעוֹלָם מַחֲמַת חֲטָאֵי הַתַּחֲתוֹנִים, כְּנ"ל, שְׁהוּא בַּחֲיִנַת שְׁמַאל בְּלִי יָמִין כְּמוֹ שֶׁהַמְּלֻכּוֹת הִיָּתָה בְּמִצַּב הָא', הִנֵּה כְּשֶׁמִּתְעוֹרְרִים עֵפֶר שְׁרִיפַת הַחֲטָאָת הוּא מְבָרִיחַ תִּיכְף רוּחַ הַטּוֹמְאָה הַזֶּה וְשׁוֹבֵר אוֹתוֹ וְשׁוֹרֵף אוֹתוֹ עַד שְׁבוֹרַח מִן הָעוֹלָם. (כְּנ"ל בְּאוֹת כ"ד) שְׁאוּמֵר, כְּדִין אֲתַחֲלָשׁ הִיָּלָא דְלֵהוֹן וְכַכֵּל אֲתַר דְּשִׂרְאֵן אֲתַבְּרוּ וְאֲתַחֲלָשׁוּ וְעִרְקִין מִנִּיהּ וְכו'. הִרִי שְׁכַל הַרְפּוּאָה הִיא וְאִל עֵפֶרִים יִשׁוּבּוֹן, דְּהִינֵנו לְהוֹזוֹת עֲלֵינוּ מִעֵפֶר שְׁרִיפַת הַחֲטָאָת. וְנוֹדַע שְׁלּוּלָא נִתְמַעֲטָה הַמְּלֻכּוֹת מִמִּצַּב הָא' וְחֹזְרָה עַד לְנִקּוּדָה, לֹא הִיָּה הָעוֹלָם יְכוּל לְהַתְקִיִּים, מַחֲמַת רוּב הַדִּינֵים שֶׁהִיָּה בְּמִצַּב הָא' שֶׁל הַמְּלֻכּוֹת. וְהַמִּיעוּט עַד לְנִקּוּדָה נִקְרָא עֵפֶר,

(דפו"י דף קפ"א ע"א * דף קפ"א ע"ב)

יד

הקת

ל(ו) א"ר אבא, כתיב ואתה בן אדם שא קינא על בתולת ישראל, וכי עלה בלחודקה. לא. אלא בגין דכלא אתפר בגינה. כ בגינה אתפר ימינא אבתרה, ל דתהו מקרב לה גבי גופא. ו גופא דאיהו שמשא, אתחשף בגינה. ו דא הוא רזא ו דכתיב הושיעה ימינך וענני. ו גופא דכתיב ו אלביש שמים קדרות, דהא שמשא אתחשף בגינה. כ גוונא דא ותמת שם מרין וגו'.

לז) ו לא הנה מים לעדה, דהא אסתלק בינא דעילא ותפא לכתר אתפר ימינא, דכתיב יאסף אהרן אל עמיו. ולכתר אתחשף שמשא, דכתיב ו ומת בהר וגו'. והאסף אל עמך וגו'. הא דרועא ימינא אתפר, ו גופא דאיהו שמשא אתחשף.

לח) ות"ח, לא אשתכח דרא בעלמא, כ דרא דמשה קיימא בעלמא, ו אהרן ומרים. ו אי תימא ביומוי דשלמה הכי נמי. לאו. דהא ביומוי דשלמה שליט סיהרא, ו שמשא אתפניש. וכיומוי דמשה, אתפניש סיהרא, ו שמשא שלטא.

לט) תלת אחין הוו: משה, אהרן, ומרים. כד"א ו אשלח לפניך את משה אהרן ומרים, סיהרא. משה, שמשא. אהרן, דרועא ימינא. חור, דרועא

חלופי גרסאות

כ ל"ג בגינה. ל בגין דהיא מקרבת. מ גופא וליג דאיהו שמשא. נ מוסיף דכתיב ימינך דכתיב. ס בגינה דכתיב (ישעיה יג) חשך השמש בצאתו וכתיב.

מסורת הזהר

(*) (תהלים ס) ויצא קמ צ"ג. כ (ישעיה ו) וישב כב צ"ג. ל (אמור צו צ"מ. מ) (דברים לב). ו (מכה ו) כי תשא טז צ"י.

הסולם

משה ואהרן ומרים

בעולם, ואהרן ומרים. ואם תאמר, כימי שלמה היה ג"כ כזה, לא. כי בימי שלמה היה שולט הלבנה, כי אותו הדור היה מקבל מלבנה, שהיא המלכות. והשמש היה נאסף, שלא היו מקבלים מז"א, שנקרא שמש. וכימי של משה, היתה נאספת הלבנה, שלא היו מקבלים מן המלכות, והשמש שלט. שהיו מקבלים מז"א, שנקרא שמש.

פירוש, כמו שהשמש והלבנה אינם שולטים בזמן אחד, כי ביום לא תראה הלבנה, ובלילה לא יראה השמש. ועל כן גם בעת שז"א ומלכות שה"ס שמש ולבנה, הם מחוברים, מ"מ יש הפרש בשליטתם, וכששולט ז"א אינה ניכרת שליטת הנוקבא, וכששולטת הנוקבא אינו ניכר שליטת ז"א, וע"כ כיון שמשה היה בחינת ז"א, בני דורו היו מקבלים מז"א. ושלמה היה בחינת הלבנה שהיא המלכות, היו בני דורו מקבלים מן הלבנה. אמנם ודאי, שהן בזה והן בזה, היה זונג ז"א ומלכות, אלא המדובר היא רק בשליטה.

לט) תלת אחין הוו וכו': ג' אחים היו משה אהרן ומרים, כש"א, ואשלח לפניך את משה אהרן ומרים. מרים היא הלבנה, מלכות, משה הוא שמש, ז"א, אהרן הוא זרוע הימין. חסד. חור זרוע שמאל, גבורה. ויש אומרים. נחשון

מאמר

ל(ו) א"ר אבא כתיב וכו': אר"א, כתוב, ואתה בן אדם שא קינא על בתולת ישראל. שהיא המלכות. שואל וכי עליה בלבד. ומשיב, לא. אלא משום שהכל נשבר בשבילה, כי בשבילה נשבר אחריה הימין של ז"א, שה"ס הסתלקות החסד מחמת פרוד המלכות, שהחסד היה מקרבה אל הגוף, שהוא ז"א. והגוף, שהוא השמש, דהיינו ז"א המספיק למלכות, נחשך בשבילה, כי אין לו למי להספיק. וזהו סוד שכתוב הושיעה ימינך וענני. דהיינו שיושיע את יד הימין, שנשבר מחמת פרוד המלכות, וכן הגוף, שכתוב, אלביש שמים קדרות, כי השמש שהוא ז"א, נחשך בשבילה. כעין זה ותמת שם מרים. שזה יורה הסתלקות המלכות. ונעשה ג"כ כנ"ל, שנחלש הימין ונחשך ז"א.

לז) ו לא היה מים לעדה: כי נסתלק הבאר של מעלה, שהיא מלכות ושלמטה, שהיא מרים. ואח"כ נשבר הימין, שכתוב, יאסף אהרן אל עמיו, שה"ס החסד שהוא ימין. ואח"כ נחשך השמש, שכתוב ומות בהר וגו', והאסף אל עמך וגו', ומשה היה מרכבה לז"א הנקרא שמש. הרי שזרוע הימין נשבר, והגוף, שהוא השמש, נחשך.

לח) ות"ח לא אשתכח וכו': בוא וראה לא נמצא דור בעולם כמו הדור שמשה חי (דפו"י דף קפ"א ע"ב)

זו

חקת

שְׁמָאֵלָא. וְאִמְרֵי לֵהּ, נַחֲשׁוֹן בֶּן עֲמִינַדָב. בְּקִדְמִיתָא ׀ מִיתַת מַרְיָם, אֶסְתַּלְקַת סִיְהָרָא, אֶסְתַּלְקַת בְּאָר. לְבַתֵּר ׀ אֶתְבַּר דְּרוּעָא יְמִינָא, דְּמַקְרַב תְּדִיר ׀ סִיְהָרָא, בְּאַחְוָא, בְּחִידוֹ. וְעִיד כְּתִיב, ׀ וַתִּקַּח מַרְיָם הַנְּבִיאָה אֶתֹת אֶהְרֹן. ׀ אֶתֹת אֶהְרֹן וְדָאִי, דְּאִיהוּ דְּרוּעָא, דְּמַקְרַב לֵהּ בְּאַחְדוּתָא, בְּאַתְוָה עִם גּוֹפָא.

זו) לְבַתֵּר אֶתְכַנְיֵשׁ שְׁמָשָׁא וְאֶתְחַשְׁדָּה, כְּמָה דְּאוּקִימָנָא דְּכְתִיב וְהֶאֱסַף אֶל עַמְדָּה גַם אֶתְהּ וְגוֹ'. וְכַפָּה חוֹלְקֵהוֹן דְּמִשָּׁה אֶהְרֹן וּמַרְיָם, דְּאֶשְׁתַּכְחוּ בְּעֵלְמָא. בְּיוֹמוֹי דְּשְׁלָמָה, שְׁלֵטָא סִיְהָרָא, בְּתַקוּנָהָא, וְאֶתְחַזֵּי בְּעֵלְמָא. וְאֶתְקַיֵּים שְׁלָמָה בְּחַכְמָתָא דְּנַהֲרֵירוֹ דִּילָהּ, וְשְׁלִיט בְּעֵלְמָא. כִּיּוֹן דְּסִיְהָרָא נַחְתָּא בְּחוּבוֹי, אֶתְפָּגִים יוֹמָא בְּתַר יוֹמָא, עַד דְּאֶשְׁתַּכַּח בְּקַרְנֵי מַעְרַבִּית, וְלֹא יִתִיר, וְאֶתְיָהִיב שְׁכֵטָא חַד לְכַרְיָה. וְכַפָּה חוֹלְקָא דְּמִשָּׁה נְבִיאָה מְהִימָנָא.

זא) כְּתִיב ׀ וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְגוֹ'. הַאי קָרָא אוּקִימָנָא. אַבְל וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ, כִּד נִפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, דְּנַהֲרֵי שְׁמָשָׁא וְלֹא סִיְהָרָא. וְאֶל מְקוֹמוֹ שׁוּאָף וְגוֹ', הָא כְּתִיב וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ, בְּמַדְבְּרָא, עִם שְׂאֵר מַתֵּי מַדְבְּרָא. כִּיּוֹן דְּעָאֵל שְׁמָשָׁא, לְאֵן אֶתֵּר אֶתְכַנְיֵשׁ. אֶל מְקוֹמוֹ, בְּגִין לְאַנְהָרָא לְסִיְהָרָא. הַהִ"ד שׁוּאָף זָרַח הוּא שֵׁם. דְּאֶע"ג דְּאֶתְכַנְיֵשׁ, זָרַח הוּא שֵׁם וְדָאִי. דְּהָא לֹא אֶנְהִיר סִיְהָרָא, אֶלָּא מְנַהֲרָא דְּשְׁמָשָׁא. וְדָא הוּא רְזָא דְּכְתִיב, ׀ הִנֵּה שׁוֹכֵב עִם אַבּוֹתֶיךָ יוֹקָם. אֶע"ג ׀ דְּתַתְּכַנְשׁ, הִנֵּה קַיֵּים לְאַנְהָרָא לְסִיְהָרָא. ׀ דָּא הוּא יְהוֹשֻׁעַ.

ח'זופי גרסאות

ט אסתלקת סיהרא מיתת מרים. פ אתער. צ בסיהרא. ק ל"ג אחות אהרן ודאי. ד ל"ג וקם. ט דאתכניש; דאת תתכנש. ת כך הוא משה ול"ג דא הוא יהושע.

מסורת הזוהר

ט (שמות טו) ח"ג קסו. ט (קהלת א) תולדות ז צ"ג. ט (דברים לא) ויקרא קכו צ"ח.

משה אהרן ומרים

הסולם

מאמר

המלכות עצמה, ולא יותר ואז ניתן רק שבט אחד לבנו של שלמה. והשאר לירבעם. אשרי חלקו של משה נביא הנאמן.

זא) כְּתִיב וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וְגוֹ': כְּתוּב, וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְגוֹ'. מְקָרָא זֶה הַעֲמַדְנֹו. אַבְל וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ, הֵינְנוּ כְּשִׁיצֵאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ הָאִיר, שֶׁהוּא מִשָּׁה, וְלֹא הַלְבָנָה, שֶׁהִיא מַלְכוּת. וְאִ"ל מְקוֹמוֹ שׁוּאָף וְגוֹ'. כִּי כְּתוּב, וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ, כִּי מִשָּׁה נֹאסֵף בְּמַדְבַּר, עִם שְׂאֵר מַתֵּי הַמַּדְבַּר. כִּיּוֹן שְׁבַא הַשֶּׁמֶשׁ, לְאִיזָה מְקוֹם נֹאסֵף. אִ"ל מְקוֹמוֹ, דְּהֵינְנוּ כְּדִי לְהָאִיר אֶל הַלְבָנָה. ז"ש, שׁוּאָף זָרַח הוּא שֵׁם, שְׁאֶע"פ שְׁנֹאסֵף, זָרַח הוּא שֵׁם וְדָאִי, כִּי אִין הַלְבָנָה מְאִירָה אֶלָּא מְאִיר הַשֶּׁמֶשׁ. וְזֵהוּ סוּד שְׁכַתוּב, הִנֵּה שׁוֹכֵב עִם אַבּוֹתֶיךָ וְקָם. אֶע"פ שְׁתֹּאסֵף הִנֵּה קָם לְהָאִיר אֶל הַלְבָנָה. שׁוּה הוּא יְהוֹשֻׁעַ. כִּי יְהוֹשֻׁעַ הִיא מְדַבְּבָה אֶל הַמַּלְכוּת. וְעֵלִיָּה

נחשון בן עמינדב, היה זרוע שמאל. בתחילה מתה מרים, ונסתלקה הלבנה, ונסתלקה הבאר. אח"כ נשבר זרוע הימין המקרב תמיד את הלבנה, שהיא המלכות. באחזה בשמחה. וע"כ כתוב, ותקח מרים הנביאה אחות אהרן, אחות אהרן ודאי, שהוא הזרוע המקרבה באחדות באחזה עם הגוף, שהוא ז"א.

ז) לְבַתֵּר אֶתְכַנְיֵשׁ שְׁמָשָׁא וְכוּ': אַח"כ נֹאסֵף הַשֶּׁמֶשׁ וְנַחֲשָׁךְ, כְּמוֹ שֶׁהַעֲמַדְנֹו, שְׁכַתוּב, וְהֹאסֵף אֶל עַמְדָּה גַם אֶתְהּ וְגוֹ'. אֶשְׂרֵי הַדּוֹר שְׁמָשָׁה אֶהְרֹן וּמַרְיָם נִמְצְאוּ בְּעוֹלָם. כִּימִיּוֹ שֶׁל שְׁלָמָה שְׁלֵטָה הַלְבָנָה שֶׁהִיא הַמַּלְכוּת, בְּתַקְוִיָּה בְּמִלּוּאָה, וְנִרְאִיתָ בְּעוֹלָם, וְנִתְקַיֵּים שְׁלָמָה בְּחַכְמָה שֶׁל הָאוֹר שֶׁלָּהּ, כִּי גִילוּי אֹרֶךְ הַחַכְמָה הוּא רַק בְּמַלְכוּת (כְּנ"ל ב"א דף רע"ו ד"ה וְעוֹד כְּמוֹ) וְשֵׁלֵט בְּעוֹלָם. כִּיּוֹן שֶׁהַלְבָנָה יִרְדֵּה בְּעוֹנֹתֶיהּ, נִפְגַּמָה יוֹם אַחַר יוֹם, עַד שֶׁהִיתָה נִמְצָאת בְּקַרְנֵי מַעְרַבִּית, שֶׁהוּא מְקוֹמָהּ שֶׁל (דפו"י דף קפ"א ע"ב)

טז

חקת

מב) ועליה פתיב האי קנא, ^א מה יתרון לאדם בכל עמלו וגו'. מה יתרון לאדם בכל עמלו, דא יהושע, דאשתדל לאחסנא ארעא דישראל, ולא זכה לאשלמא לסיהרא פדקא יאות, דהא איהו אעמל בהו בישראל, תחת השמש ^א תחותיה דמשה. ת"ת, ווי ^א לההוא פסופא, ווי לההוא פלימה, בגין דפלת, ולא נטל אתריה ממש, אלא תחות שמשא, ולא הוה ליה נהירו מדיליה, אלא נהירו דנהירו ליה. ואי הכי, מאי תושבתתא הוה ליה, הואיל ולא אשלים להכא ולהכא.

מג) ובכל אתר דאמר שלמה תחת השמש, על דרגא דיליה קאמר. ^ב ראיתי תחת השמש. ^ב ועוד ראיתי תחת השמש. ^ב שבתאי נראה ^ב תחת השמש. וכן כלהו. ^ב ובגין דרגא דיליה קאמר. ונדא הוא רזא דמלה ונדאי.

מד) רש"א, ונדאי מאן דנטיל סמא דמותא בלחודוי, עליה פתיב בכל עמלו שיעמול תחת השמש ונדאי. ומאן הוא תחת השמש. הוי אימא דא סיהרא. ומאן דאתיד סיהרא בלא שמשא, עמלו תחת השמש ^ד ונדאי. ונדא הוא חוכא קדמא דעלמא. ועל דא מה יתרון לאדם בכל עמלו, לאדם קדמא, וכן לכלהו דאתין בתריה, דתבו באתר דא.

מסורת הזהר

א ל"ג תחותיה. ב מוסיף השמש ודאי ומאן הוא תחת השמש. ג ל"ג ובגין דרגא דיליה קאמר. ד ל"ג ודאי. ז"א. (ד) (שם ג). (ו) (שם ט) משפטים צא צ"ס.

דרך אמת אן לאותה בשה וכלימה.

מאמר

הסולם

משה אהרן ומרים

השמש. ועוד ראיתי תחת השמש, שבתאי וראה תחת השמש. וכן כלהו. שמשום מדרגת עצמו אמר. וזה הוא סוד הדבר ודאי.

מד) רש"א ונדאי מאן וכו': ר' שמעון אומר הוא חולק על הנ"ל, ודאי מי שלוקח סם המות בלבדו, דהיינו מלכות בלבד בלי ז"א, עליו כתוב, בכל עמלו שיעמול תחת השמש, ודאי. ומי הוא תחת השמש. הוי אומר, זו הלבנה, שחיא מלכות. ומי שאתו בלבנה בלי השמש, נמצא עמלו ודאי תחת השמש. וזה הוא חטא הראשון שבעולם, דהיינו חטא עין הדעת, שהמסיר אור החכמה שבמלכות ממעלה למטה, שבזה הפרידה מז"א בעלה, ולקח המלכות לבדה ועל זה אוה"כ, מה יתרון לאדם בכל עמלו, שהוא נאמר על אדם הראשון, וכן לכולם הבאים אחריו, החוטאים במקום הזה.

הולך

מב) ועליה פתיב האי וכו': ועליו על יהושע כתוב מקרא הזה, מה יתרון לאדם בכל עמלו וגו'. מה יתרון לאדם בכל עמלו, זה יהושע, שהשתדל להנחיל את ארץ ישראל, שחיא המלכות, ולא זכה להשלים את הלבנה, שחיא המלכות, כראוי, כי הוא עמל בישראל תחת השמש, דהיינו תחת משה, שהוא סוד ז"א הנקרא שמש. בוא וראה, אי לאותה בושא, אי לאותה כלימה, כיון שעבד תחת משה ולא לקח מקומו ממש שהוא שמש, אלא תחת השמש, שלא היה לו אור משלו, אלא מאורו של השמש שהאיר לו. אם כן איזה שבת היה לו, כיון שלא השלים לכאן ולכאן. לשמש ולבנה, דכיון שלא השלים עצמו במדרגת השמש, ע"כ לא היה יכול להשלים את הלבנה.

מג) ובכל אתר דאמר וכו': ובכל מקום שאמר שלמה, תחת השמש, על מדרגת עצמו אומר, שחיא מלכות, דהיינו, ראיתי תחת (דפו"י דף קפ"א ע"ב * דף קפ"ב ע"א)

יז

הקת

מזה) הולך אל דרום וסובב אל צפון, היינו דכתיב, מימינו אש דת למו. ימינו, זה דרום. אש דת, דא צפון. ודא פליל " בדא.

מו) סובב סובב הולך הרוח, האי קרא קשיא, סובב סובב הולך השמש מבעי ליה, מאי הולך הרוח. מאן רוחא דא, דא הוא תחת השמש, דאקרי רוח הקדש. ונדא רוח הולך וסובב לאלין תרין סטרין לאתחברא בגופא. וע"ד פתיב הרוח, שהוא דאשתמודע. " חולקא דישראל.

מו) ועל סביבותיו שב הרוח, מאן סביבותיו. אלין אבהן, דאינון רתיכא קדישא, ואינון תלת, " ודוד דא הוא רוחא רביעאה, דאתחבר בהו הא אינון רתיכא קדישא שלימתא, ועל דא פתיב, " אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה.

מזח) בגין דכל מלוי דשלמה מלפא סתימין פלהו בתקמתא, וכלהו לגו בגו דהיכלא קדישא, ובני נשא לא מסתפלי בהו, ותמאן מלוי כמלין דב"נ אתרא. אי הכי, מה שבחא הוא לשלמה מלפא בתקמתיה, משאר בני נשא. אלא ודאי כל מלה ומלה דשלמה מלפא סתים בתקמתא.

חלופי גרסאות

ה כלא. ו מוסף ודא הוא; מאי הוא. ז דאיהו שמשא וליג וע"ד כתיב הרוח. ח כ"ג ד"ז; מוסף השמש סתם דאשתמודע. ט ודוד וד' רוחי דאת חברן בהו; ודא (הוא) רוחא דאתחברא בהו.

מסורת הזהר

ט) (דברים לג) ויצא ג צ"ה. א) (תהלים קיח) ב"א קיב צ"א.

סובב סובב הולך הרוח

במרכבה עליונה. כתוב, אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה.

פירוש. הרוח הוא מלכות כנ"ל בדבור הסמוך, וכשהרוח הוזה עולה לתג"ת דו"א ונתחבר עמהם להיות ד' רגלין למרכבה עליונה, אל הבינה, נאמר עליו ועל סביבותיו שב הרוח. וז"ש מאן סביבותיו, אלין אבהן, דאינון רתיכא קדישא, ואינון תלת, דהיינו חג"ת הנקראים אבות, והם ג' רגלי הכסא. ועליהם אוה"כ סביבותיו, שהרוח, שב, ומתחבר עמהם להיות רגל רביעי, וז"ש, ודוד דא הוא רוחא, דוד שה"ס מלכות הוא הרוח שבכתוב, רביעאה דאתחבר בהו, שהוא רגל רביעי אל המרכבה. שנתחבר בחג"ת הנקראים סביבותיו. וז"ש ועל סביבותיו שב הרוח.

מח) בגין דכל מלוי וכנ": כי כל דבריו של שלמה המלך סתומים כולם בחכמה, וכולם נאמרים לפני ולפנים בהיכל הקדש. ובני אדם אינם מסתכלים בהם, ורואים דבריו כדברי אדם אחר. ואם כן מהו השבח לשלמה המלך בחכמתו יותר משאר בני אדם. אלא ודאי כל דבר ודבר של שלמה המלך סתום בחכמה. פתח

הסולם

מאמר

מאמר סובב הולך הרוח

מזה) הולך אל דרום וסובב אל צפון; היינו שכתוב, מימינו אש דת למו. ימינו זה דרום, חסד, אש דת, זה צפון, גבורה, וזה כלול בזה. וע"כ כתוב הולך אל דרום וסובב אל צפון.

מו) סובב סובב הולך הרוח: מקרא זה קשה, סובב סובב הולך השמש היה צריך לומר, מהו הולך הרוח. ומשיב, מי הוא רוח הזה, הוא תחת השמש, הנקרא רוח הקדש, דהיינו מלכות. ורוח הזה, מלכות. הולך וסובב לאלו ב' צדדים דרום וצפון, שהם קו ימין וקו שמאל, להתחבר בגוף, שהוא ז"א, הנקרא שמש. וע"כ כתוב הרוח עם ה' הידיעה, יורה אותו הנודע. שהוא חלק ישראל, דהיינו המלכות שהיא חלקו של ז"א הנקרא ישראל. וכן ישואל של מטה מונין ללבנה, שהיא חלקם, אלא שהיא ביחד עם ז"א.

מז) ועל סביבותיו שב הרוח: ושואל, מהו סביבותיו. ומשיב, אלו הם האבות, שהם המרכבה הקדושה, והם שלשה, ודוד הוא רוח, שהוא הרביעי שנתחבר בהם. הרי הם מרכבה קדושה שלמה. ועל זה, על דוד שעלה ונכלל (דפויי דף קפ"ב ע"א)

יה

חקת

זא פתח ואמר, א טובה חכמה עם נחלה ויותר לרואי השמש, אי לאו דהא אתגלייא מלה דא, לא ידענא מאי קאמר. טובה חכמה, דא היא חכמה, דהיא תחת השמש, כפורסייא מתתקנא ליה. טובה חכמה עם נחלה, יאה ושפירא כד איהי שרביא עמהון דישראל, דאינון נחלה יועדבא דילה, לאתקשרא כה.

זב אכל תושבתא יתיר לרואי השמש, לאינון דוכו לאתחברא בשמשא, ולא אתקשרא ביה, דהא אחיד באילנא דחיי, ומאן דאחיד ביה, בכללא אחיד, בחיין דהאי עלמא, ובחיי דעלמא דאתי, ודא הוא דכתיב, ויתרון דעת החכמה תחיה בעליה. מאי ויתרון דעת. דא אילנא דחיי. יתרון דילה מהו, החכמה ודאי, דהא תורה, מחכמה עלאה נפקא.

זג תו טובה חכמה עם נחלה, טובה חכמה, ודאי עם נחלה, דא צדיקא דעלמא, דאיהו נהורא דשמשא, דהא תרין דרגין אלין פחדא יתבי, ודא הוא שפירו דלהון, אכל ויותר לרואי השמש, לאינון דמתאחדין בשמשא, תוקפא דכלא, שבתא דכלא.

זד ודא הוא דעת, אילנא דחייא, וקא אוקמוה גם בלא דעת נפש לא טוב. מאן נפש. דא נפש טוב דוד מלכא. ודא חכמה דקאמרן. ובגיני כן יתרון דעת החכמה, דמתמן אשתרשא אילנא ואתנטע לכל סטריין, וכן לכל אינון

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(א) (קהלת ז. ו.) (שם) בשלח קו צ"כ. ד) (משלי יט) י מוסיף לא שמענא ולא ידענא. כ לכורסייא. ל מתקרי. ח ל"ג כד איהו שרייא. ו ל"ג ועדבא. ט דיליה. ט ביה. פ ל"ג בכללא. צ ל"ג טובה. ק מוסיף לה בשמשא. ר ל"ג טוב.

מאמר

הסולם

טובה חכמה עם נחלה

מאמר טובה חכמה עם נחלה

החיים, שה"ס דעת ז"א, היתרון שלו מהו. ודאי הוא החכמה, כי התורה שהוא ז"א, ודאי יצאה מחכמה עליונה. שהיא או"א.

זא תו טובה חכמה וגו': עוד פירושו, על טובה חכמה עם נחלה. טובה חכמה שהיא חכמה תתאה, ודאי עם נחלה, שהוא צדיק העולם, דהיינו יסוד ז"א, שהוא אור השמש, שהיסוד ז"א הוא אור הז"א שנקרא שמש. כי שתי מדרגות אלו, יסוד ומלכות, יושבות ביחד, וזהו היופי שלהן, אבל, ויותר לרואי השמש, דהיינו לאלו המתאחדים עם השמש עצמו, שהוא ז"א, שהוא התוקף של כולם, והשבת של כולם.

זב ודא הוא דעת וכו': וזה, השמש, הוא דעת ז"א, שהוא עץ החיים, והרי העמידוהו, גם בלא דעת נפש לא טוב, מי הוא הנפש. זו היא נפש טוב של דוד המלך, שהוא מלכות. וזו היא החכמה שאמרנו, שבעת שהנפש שהיא המלכות מחוברת עם דעת ז"א

זא פתח ואמר טובה וגו': פו"א, טובה חכמה עם נחלה ויותר לרואי השמש. אם לא שנתגלה לי דבר זה, לא הייתי יודע מה שאומר. טובה חכמה, היינו חכמה שהוא תחת השמש שהיא כסא מתתקנת לשמש שהוא ז"א, שהוא חכמה שבמלכות, דהיינו חכמה תתאה, הנקראת תחת השמש, ונקראת כסא. טובה חכמה עם נחלה, פירושו, שנאה ויפה כשהחכמה, שהיא המלכות, שורה עם ישראל להתקשר בה. שהם נחלה וגורל של המלכות.

זב אכל תושבתא יתיר וכו': אבל יותר שבת הוא לרואי השמש, כי הם זכו להתחבר בשמש, שהוא ז"א, ולהתקשר בו. שהרי אתו בעץ החיים, ומי שאתו בעץ החיים הוא אתו בכל, אתו בחיי עולם הזה, שהוא מלכות, ובחיי עולם הבא, שהוא בינה. כי ז"א אתו במלכות ובבינה. וז"ש, ויתרון דעת החכמה תחיה בעליה. מהו ויתרון דעת, זהו עץ (דפויי דף קפ"ב ע"א)

יב **חקת**
 דאָתידן ביה בהאי אילנא, ועל דא שלמה מלכא לא אשתכח אלא ביהווא דרגא
 דיליה, ^ט ומתמן ידע כללא, והוה אמר עוד ראיתי תחת השמש, ושכתי וראיתי וגו'.
 וכן פלהו. זכאין אינון צדיקייא, דמשתדלי באורייתא, ונדעין אורחוי דמלכא
 קדישא, וסתימין עלאין דגניזין באורייתא, דכתיב ^י פי ישרים דרכי יי' וגו'. ^י
גג ^י יאסף אהרן אל עמיו וגו'. רבי תייא פתח, ^י ושבת אני את המתים
 שפכר מתו וגו'. האי קרא אתמר ואוקמוה. ת"ח, כל עובדוי דקב"ה, בדינא
 וקשוט, ולית מאן דאקשי לקבליה, וימחי בידיה, וימר ליה מה עבדת, וכרעותיה
 עבד בכלא.
גד ^י ושבת אני ^י את המתים. וכי שלמה מלכא משבח למתייא יתיר מן
 תייא, והא לא אקרי חי אלא מאן דאיהו בארע קשוט בהאי עלמא, כמה דאת
 אמר ^י ובניהו בן יהודע בן איש חי, והא אוקמוה חכרייא, ורשע דלא אזיל בארע
 קשוט אקרי מת, ואיהו משבח למתים מן החיים.
גה אלא, ודאי כל מלוי דשלמה מלכא, בחכמתא אתמרו, והא אתמר,
 ושבת אני את המתים, אילו לא פתיב יתיר, הוה אמיןא הכי, אכל פיון דכתיב
 שפכר מתו, אשתכח מלה אתרא בחכמתא. שפכר מתו: זמנא אתרא אסתלקו מן
 עלמא, ואתתקן בעפרא, ^י כ"ש דהא קביל עונשא זמנא ותרין, ודא ודאי, אתריה
 אתתקן בשבחה יתיר מאינון חי, דעד לא קבילו עונשא.

מסורת הזהר
 (ה) הושע (יד) משפטים ח צ"ג. (ו) (במדבר כ). (ז) (קהלת
 ד) וישב נד צ"ג. (ח) (ש"ב כג) הקסה"ז עז צ"ב.
 (ט) דמתמן, ת בדפוי"י כתבו חסר. א מוסיף חי רב פעלים
 חי כתיב. ב מוסיף דאודמנא די ממנא עליה] ; ומיתב
 בחיי עלמא בגין ומית בחיי עלמא דבגין דאתתקן] ; דאודמנא
 עליה ותב בהאי עלמא בגין דיתתקן בטר דאשתלים זמניה מית ודאי הוא שבחא משאר מתי עלמא אי תימא לא אתרן
 זמנא אחרא בהווא עלמא דכתיב (נחום א) לא תקום פעמים צרה כ"ש; דממנא] ; די ממנא עליה ומית בהאי עלמא
 ואתתקן בעפרא בגין דיתתקן באתר דישתלים זמניה מת הא ודאי דא הוא שבחא משאר מתי עלמא אי תימא אתרן
 זמנא אחרא בהווא עלמא הא כתיב לא תקום פעמים צרה כ"ש.

מאמר **הסולם** **יאסף אהרן אל עמיו**
 דו"א, אז נקראת חכמה תתאה. ומשום זה,
 יתרון דעת החכמה, כי משם, מן הדעת,
 נשרש האילן, שהוא המלכות, ונטע לכל
 הצדדים לימין ולשמאל, וכן לכל אלו הנאחזים
 באילן הזה. וע"כ שלמה המלך לא נמצא אלא
 במדרגתו, שהיא מלכות, ומשם ידע הכל, והיה
 אומר, עוד ראיתי תחת השמש שהוא מלכות
 הנקראת תחת השמש (כנ"ל אות מ"ג), וכן
 ושכתי וראיתי וגו'. וכן כולם. אשרי הם
 הצדיקים העוסקים בתורה ויודעים דרכיו של
 המלך הקדוש, וסתומים עליונים הגנוזים
 בתורה. שכתוב כי ישרים דרכי ה'.
 מאמר יאסף אהרן אל עמיו
גג **יאסף אהרן אל עמיו וגו' :** רבי חייא
 (דפוי"י דף קפ"ב ע"א *) דף קפ"ב ע"ב)

יאסף אהרן אל עמיו
 פתח ושבת אני את המתים שכבר מתו וגו'
 מקרא זה למדנו והעמידוהו. בוא וראה, כל
 מעשיו של הקב"ה הם בדין ובאמת, ואין
 מי שיקשה כנגדו קושיות, וימתה בידו, ויאמר
 לו מה אתה עושה. וכרצונו עשה הכל.
גד **ושבת אני את המתים:** שואל, וכי
 שלמה המלך משבח את המתים יותר מן
 החיים, והרי לא נקרא חי, אלא מי שהוא
 בדרך אמת בעולם הזה. כש"א ובניהו בן
 יהודע בן איש חי. והעמידו החברים. והרשע,
 שאינו הולך בדרך אמת נקרא מת. ושלמה
 המלך משבח את המתים מן החיים.
גה **אלא ודאי כ"ש וכו' :** אלא ודאי כל
 דבריו של שלמה המלך נאמרו בחכמה, והרי
 למדנו

ב

הקת

נו) וע"ד כתיב ושבת אני את המתים שכבר מתו, דייקא, אלין אינון חייין, ואקרון מתים. מ"ט אקרון מתים, בגין דהא טעמו טעמא דמותא, ואע"ג דקיימי בהאי עלמא, מתים אינון, ומבין מתייא אהדרו. ועוד על עובדין קדמאין קיימין לאתקנא, ואקרון מתים. מן החיים אשר המה חיים, דדעד לא טעמו טעמא דמותא, ולא קבילו עונשייהו, ולא קדעי אי זכאן בההוא עלמא ואי לאו.

נז) ת"ח, זכאין דזכאן לאתקשרא בצרוךא דחיי, אינון זכאין למחמי ביקרא דמלכא עלאה קדישא, כמה דאתא אמר, ל לחזות בנעם יי ולבקר בהיכלו. ואינון מדורהון, נתיר ועלאה מכל אינון מלאכין קדישין, וכל דרגין דלהון. דהא מהו ואתרא עלאה, לא זכאין עלאין ותתאין למחמי ליה, הה"ד עין לא ראתה אלהים זולתך וגו'.

נד) ואינון דלא זכאן ולסלקא כ"כ כאינון, דזכאן, אית לון לתתא כפום אורחיהו, ואלין לא זכאן לההוא אתר, ולמחמי כמה דתמאן אינון דלעילא, ואלין קיימי בקיומא דעדן תתאה ולא נתיר. ואי תימא מאן ערן תתאה. אלא דא ערן דאקרי חכמה תתאה, ודא קיימא על גן דבארעא, ואשגותא דהאי ערן עליה, ואלין קיימי בהאי גן, ואתהנון מערן דא.

חלופי גרמאות

ג כל ד דעור. ה עלאה דמלכא. ו חרוה. ז ליג לסלקא.
ח באינון. ט דכייא. י מוסיף זכאן לסלקא. כ מוסיף עליה ולא יתיר.

מסורת הזהר

ט (תהלים כו) שמת נו צ"צ. י (ישעיה סד) הקשה"ז ס צ"א.

הסולם

יאסף אהרן אל עמיו

החיים אשר המה חיים, כי עוד לא טעמו טעם המות, ולא קבלו עונשם, ואינם יודעים אם המה זכאים בעולם ההוא או לא.

נז) ת"ח זכאין דזכאן וכו': בוא וראה, צדיקים הזוכים להתקשר בצרור החיים, שהוא יסוד דו"א, הם זוכים לראות בכבוד המלך העליון הקדוש, כמש"א, לחזות בנעם ה' ולבקר בהיכלו, והם, המדור שלהם הוא יותר עליון מכל המלאכים הקדושים וכל מדרגותיהם, כי מקום עליון זה אין העליונים והתחתונים זוכים לראותו. ו"ש עין לא ראתה אלקים זולתך וגו'. שה"ס עדן העליון.

נד) ואינון דלא זכאן וכו': ואלו שאינם זוכים לעלות כל כך כמו אלו, מקום יש להם למטה כפי דרכיהם, ואלו אינם זוכים למקום ההוא, ולראות כמו שרואים אלו שלמעלה, אלא אלו עומדים במקום של עדן התחתון, ולא יותר. ואם תאמר מהו עדן התחתון. אלא זה הוא עדן שנקרא חכמה התחתונה, שהיא המלכות, והיא עומדת על הגן שבארץ. וההשגחה

מאמר

למדנו, ושבת אני את המתים, אילו לא היה כתוב יותר, הייתי אומר כך, שמשבח את המתים יותר מן החיים, אבל כיון שכתוב, שכבר מתו, נמצא בזה דבר אחר בחכמה. שכבר מתו, פירושו, שכבר מתו בזמן אחר, שנסתלקו מן העולם ונתתקנו בעפר, דהיינו שחזרו ונתגלגלו ובאו לעולם הזה. כל שכן שקבלו עונש פעם ושנים, כי היו ב' פעמים בעולם הזה, וזה ודאי שנתתקן מקומו ביותר שבת מאלו החיים שעוד לא קבלו עונש הגלגול.

נו) וע"ד כתיב ושבת וגו': וע"כ כתוב, ושבת אני את המתים שכבר מתו, שכבר מתו הוא בדיוק, דהיינו אלו שהם חיים, ונקראים מתים. מהו הטעם שנקראים מתים. הוא משום שטעמו טעם המות, ואע"פ שנמצאים בעולם הזה, הם מתים, ומבין המתים הוחזרו. ועוד, כי הם עומדים לתקן על מעשים הראשונים שעשו קודם מיתתם, ע"כ נקראים מתים, להיותם מתקנים המעשים של מי שמת, מן (דפו"י דף קפ"ב ע"ב)

כא

חקת

נט) מאי בין עדן תפאה לעלאה. כיתרון האור מן החשך, יעדן תפאה, אקרי עדנא נוקבא. עדן עלאה, אקרי עדן דכר, עליה פתיב עין לא ראתה אלהים זולתך. האי עדן תפאה, אקרי גן לעדן דלעילא, והאי גן אקרי עדן, לגן דלתפא. ואלין דמשפכחי בגן תפאה, אתהנון מהאי עדן דעליהו, בכל שבת ושבת, ובכל ירחא וירחא, הה"ד ונהיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו.

ס) ועל אלין אמר שלמה, מן החיים אשר הפה חיים עדנה, דהא אלין בדרגא עלאה יתיר מנייהו. מאן אינון. אינון שפכר מתו, וקבילו עונשא תרי זמני, ואלין אקרון פספ מזוקק, דעאל לנורא זמנין ותריין, ונפיק מניה זוהמא, ואתברר ואתנקי. וטוב משניהם את אשר עדן לא היה. ההוא רוחא דקאים לעילא, ואתעכב לנתתא לתפא, דהאי קאים בקיומיה, ולית ליה לקבלא עונשא, ואית ליה מזונא מההוא מזונא* עלאה דלעילא לעילא.

סא) טב מפלהו, מאן דלא אתפרש, ולא אתגלייא, וכל מלוי בסתימא אינון. דא הוא זכאה חסידא, דנטר פקודי אורייתא, וקיים לון, ואשתדל באורייתא ימא וילי. דא אתאחיד ואתהני בדרגא עלאה על כל שאר בני נשא, וכלהו ואתקדן מתופה דהאי.

סב) ת"ח, בשעתא דאמר קב"ה למשה יאסף אהרן אל עמיו, אתחלש חילא דיליה, וידע דהא אתבר דרועא ימינא דיליה, ואודעועא כל גופיה, פיון דאמר

מטורת הזהר (ישעיה טו) אחרי קכת צ"ל. ל) קהלת ד) וישב נה צ"א.
ל) מטופי דא עדן. ח) לטב; וטב. ו) אתאחזן.

מאמר
וההשגחה של עדן הזה עליו, על הגן. ואלו הצדיקים, עומדים בגן עדן זה שבארץ, ונהנים מעדן הזה, שהיא חכמה תתאה.
נט) מאי בין עדן וכו': מהו בין עדן התחתון לעדן העליון, הוא כיתרון האור מן החשך, עדן התחתון נקרא עדנה. שהיא נקבה, עדן העליון נקרא עדן, שהוא זכר, (כנ"ל שלח אות קמ"ה) עליו כתוב, עין לא ראתה אלקים זולתך. עדן התחתון זה נקרא גן כלפי עדן שלמעלה, וגן הזה נקרא עדן כלפי הגן שלמטה. ואלו הנמצאים בגן שלמטה, שהוא ג"ע הארץ, נהנים מאותו העדן שעליהם, שהוא חכמה תתאה, בכל שבת ושבת ובכל חדש וחדש, ו"ש, והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו וגו'.
ס) ועל אלין אמר וכו': ועל אלו אמר שלמה, מן החיים אשר המה חיים עדנה, כי אלו הם במדרגה עליונה יותר מהם, מי הם, אלו היינו אלו שכבר מתו וקבלו עונשם שתי (דפו"י דף קפ"ב ע"ב *) דף קפ"ג ע"א)

חקת

כב

קח את אהרן ואת אלעזר בנו, א"ל קב"ה, משה, הא דרועא אהרן א אויפנא לך, והפשט את אהרן וגו', ואהרן יאסף, הא אלעזר והא לגבך, "ימינא דא תחת אבוי. ועם כל דא לא אשלים אתר בההוא זמנא פאבוי, דהא ענני יקר אסתלקו, ולא אהדרו אלא בזכותא דמשה, ולא בזכותא דאלעזר.

סג ויעש משה כאשר צוה וגו'. "אמאי לעיני כל העדה. אלא, בגין דאהרן הוה רחימא דעמא, נתיר מכלא, ולא יימרון דהא "אתנגיד על דא דמשה. ומשה משיך לאהרן במלין, עד דסליקו לטורא, וכל ישראל הוו חמאן, בשעתא דאפשיט משה לבושי דאהרן, ואלביש לון לאלעזר.

סד מאי טעמא רמשה. אלא משה אלבשינון לאהרן פד סליק לכהנא, הה"ד "וילבש משה את אהרן את בגדיו, וכתוב "וילבש אותו את המעיל. השתא. משה אעדי מניה, מה דיהב ליה. "וקב"ה אעדי מניה, מה דיהב ליה. ותרנוייהו אפשיטו ליה לאהרן מכלא, ומשה אעדי לבר, וקב"ה לגו. ועד דאעדי משה, קב"ה לא אעדי, זכאה חולקא דמשה.

סה זכאה חולקהון דצדיקייא, דקב"ה בעי ביקריהון. אתקין קב"ה לאהרן, ערסא ומנרתא "דדחבא דנהרא. ומדידיה נטיל, מההוא מנרתא דתוה דליק בכל יומא תרי זמני ואסתים פום מערתא ונתתו.

סו רבי יהודה אמר, פום מערתא תוה פתיחא, דכל ישראל הוו חמאן לאהרן ושכיב, דזכאנא דמנרתא דליק קמיה, וערסיה נפיק ועייל, ועננא חד

חלופי גרסאות

ס אומינית. ע זמנא. פ דימות אבוי. צ לא גרסינ מן אמאי עד בנין. ק אתגניב; אתגני. ד מוסיף משה ולא אהרן. ט ל"ג מן וילבש עד וילבש. ת ל"ג וקב"ה אעדי מניה מה דיהב ליה. א ל"ג ודחבא דנהרא. ב ל"ג הוו. ג ל"ג שכיב. ד ובוסנא.

מסורת הזהר

(ח) (במדבר כ). (י) (ויקרא ח).

יאסף אהרן אל עמיו

משה הליבשם את אהרן, בשעה שעלה לכהונה. ז"ש וילבש משה את אהרן את בגדיו. וכתוב, וילבש אותו את המעיל. ע"כ עתה, הסיר משה ממנו מה שנתן לו, והקב"ה הסיר ממנו מה שנתן לו, דהיינו נשמתו. ושניהם הפשיטו את אהרן מכל, ומשה הסיר מה שבתוך, והקב"ה מה שבפנים. וכל עוד שלא הסיר משה, הקב"ה לא הסיר. אשרי חלקו של משה.

סה זכאה חולקהון דצדיקייא וכו': אשרי חלקם של הצדיקים, שהקב"ה רוצה בכבודם, כי התקין הקב"ה לאהרן, מטה ומנורה של זהב המאירה, ומשל עצמו לקחה, ממנורה ההיא שהיה מדליק שתי פעמים בכל יום. ואחר זה הסתים פי המערה וירדו.

סו רבי יהודה אמר וכו': ר"א, פי המערה היה פתוח, וכל ישראל היו רואים את

מאמר

קח את אהרן ואת אלעזר בנו. אמר לו הקב"ה, משה, הרי זרוע אחר השאלתי לך. והפשט את אהרן וגו'. ואהרן יאסף, הרי אלעזר יהיה אצלך ימין הזה, תחת אביו. ועם כל זה לא מילא מקום בזמן ההוא כאביו, שהרי ענני יקר נסתלקו, ולא חזרו אלא בזכותו של משה, ולא בזכות אלעזר.

סג ויעש משה כאשר צוה וגו': שואל, למה לעיני כל העדה. ומשיב, משום שאהרן היה אהובו של העם יותר מהכל, ולא יאמרו שמת על ידי משה. ומשה משך את אהרן בדברים, עד שעלו אל ההר, וכל ישראל היו רואים בשעה שהפשיט משה לבושי אהרן והליבשם לאלעזר.

סד מאי טעמא משה וכו': שואל, מהו הטעם שמשה פשט את בגדיו. ומשיב, אלא (דפו"י דף קפ"ג ע"א)

כג

חקת

קאים י עליה. וכדין ידעו ישראל דהא אהרן מית. וקמו דהא אסתלקו ענני כבוד, הה"ד ויראו כל העדה פי גוע אהרן וגו', והא אוקמוה. וע"ד בכו לאהרן כל בית ישראל, גוברין ונשין וטרף, דהא רחימא מפלהו תנה.

סז) רבי שמעון אמר, הני תלתא אחין עלאין קדישין, אמאי לא אתקברו באתר חד, ושייפין אתבדרו, חד הקא, וחד הקא, וחד באתר אתרא. אלא אית דאמרי, באתר דבעאן ישראל לאסתפנא ביה, מית כל חד וחד, בגין לאגנא עלייהו, ואשתובון, אבל כל חד וחד מית פדקא תזי עלייהו. מרים בקדש, בין צפון לדרום. אהרן לסטר ימינא. משה פדקא תזי ליה. אחיד תהוא טורא לטורא דאהרן, וכניש לקבורתא דמרים לגבי תהוא טורא, אחיד לתרי סטרי. ועל דא אתקרי הר העברים, דתרי סטרי י טורא דמעברי, ואחיד לסטרא דא ולסטרא דא.

סח) זבאה תולקהון דצדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי. ואע"ג דאינון באתר אתרא, בעלמא אתרא עלאה, זכותהון קיימא בעלמא דא, לרדי דרין. ובשעתא דישאל תיבין בתיובתא קמי קב"ה, וגזירה אתגזר עלייהו, פדין קארי קב"ה לצדיקיא דקיימי קמיה לעילא, ואודע לון, ואינון מבטלי תהיא גזירה, ותניס קב"ה עלייהו דישאל. זכאין אינון צדיקיא, דעלייהו פתיב י ונתחך יי תמיד וגו'.

חלופי גרמאות

ה עלה. 1 דטורא ולי"ג דמעברי; דטורא דאעבר.

מסורת הזהר

(0) (ישעיה נח) משפטים יח צ"ס.

יאסף אהרן אל עמיו

הסולם

מאמר

היה לצד ימין. משה, שמת בהר העברים, היה באמצע כראוי לו, כי משה היה מרכבה לקו אמצעי, שהוא ת"ת. אחו הר הזה של משה, בהר של אהרן, ואסף קברה של מרים להר תהוא של משה, שהיה אחו מב' צדדים מימין ומשמאל. כי קו האמצעי כולל ימין ומשמאל. וע"כ נקרא הר העברים, על שם המעבר שיש בין שני צדדי ההר, המעברים, והמעבר אחו בצד זה ובצד זה, בימין ובשמאל.

את אהרן מת, ונר המנורה דולק לפניו, ומטתו יוצאת ונכנסת, כדי שיראו ישראל שהוא מת, וענן אחד עומד על המטה. ואז ידעו ישראל כי אהרן מת. וראו שנסתלקו ענני כבוד מישראל. ז"ש ויראו כל העדה כי גוע אהרן וגו'. וכבר העמידהו. וע"כ בכו את אהרן כל בית ישראל גברים ונשים וטרף, כי אהובם של כולם היה.

סח) זבאה תולקהון דצדיקיא וכו': אשרי חלקם של הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא. ואע"פ שהם במקום אחר בעולם אחר עליון, זכותם עומדת בעולם הזה לדורי דורות. ובשעה שישאל תוורים בתשובה לפני הקב"ה, וגזירה נגזרה עליהם. אז קורא הקב"ה את הצדיקים העומדים לפניו למעלה, ומודיע להם, והם מבטלים גזרה ההיא, והקב"ה מרחם על ישראל. אשרי הם הצדיקים שעליהם כתוב, ונתחך ה' תמיד וגו'.

סז) רבי שמעון אמר וכו': רש"א, אלו ג' אחים עליונים, קדושים, למה לא נקברו במקום אחד, והאברים נתפזרו אחד כאן ואחד כאן ואחד במקום אחר. אלא יש שאומרים, שבמקום שהיו עתידים ישראל להסתכן שם, מתו כל אחד ואחד, כדי להגן על ישראל. ונצלו. אבל, הפירוש הוא, כי כל אחד מת כראוי לו. מרים מתה בקדש. והיתה בין צפון לדרום. כי מרים היתה מרכבה למלכות, שהיא בין ימין ומשמאל ז"א המכוניס דרום צפון. אהרן, שהיה מרכבה לחסד, שמת בהר הזה, (דפו"י דף קפ"ג ע"א)

וידבר

הקת

כד

(טז) וַיְדַבֵּר הָעַם בְּאַלְהֵים וּבְמֹשֶׁה וְגו'. פְּרָשְׁתָּא דָא, בְּאַתְרַּא יֵאֲחָרְתָּא אֶסְתְּלִיק, עִם אֵינוֹן מִי מְרִיבָה דְמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן.

(ע/א) רַבִּי יִצְחָק פִּתַּח, וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי * וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת וְגו'. מַגְלַת אֶסְתֵּר בְּרוּה"ק * נִאֲמְרָה, וּבְגִין כִּן פְּתוּבָה בֵּין הַפְּתוּבִים. וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, דְּאַתְחַלְשׁ חֵילָא דְגוֹפָא, וְהָא קִיַּמָּא בְּרוּחָא בְּלָא גוֹפָא, כְּדִין וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת. מֵאֵי מַלְכוּת. אִי תִימָא בְּלִבוּשֵׁי יָקָר וְאַרְגָּוֹנָא, הָא לָאו הִכִּי אֶקְרִי. אֲלָא וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת, דְּאַתְלַבְּשַׁת בְּמַלְכוּת עֲלָאָה קְדִישָׁא, וְדֵאֵי לְכֶשֶׁה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ.

(ע/ב) מֵאֵי טַעְמָא זָכְתָהּ לְהָאֵי אֲתֵר. בְּגִין יְדֻנְטָרָא פּוּמָה דְלָא לְחַוּוּאָה מְדִי. הַה"ד * אֵין אֶסְתֵּר מַגְדַּת מוֹלְדָתָהּ. וְאוֹלִיפְנָא כָּל מָאן יְדֻנְטִיר פּוּמִיָּה וְלִישְׁנִיָּה, זְכִי לְאַתְלַבְּשָׁא בְּרוּחַ דְקוּדְשָׁא. וְכָל מָאן דְסֻטִי פּוּמִיָּה לְמִלָּה בִישָׁא, הָא וְדֵאֵי הַהוּא מִלָּה בִישָׁא עֲלִיָּה. וְאִי לָאו, הָא נְגַעִים, אוֹ צְרַעַת, דְמוֹקְדָן פְּחוּיָא עֲלִיָּה, וְהָא אוּקְמוּהָ.

(עא) וַיְדַבֵּר הָעַם בְּאַלְהֵים וּבְמֹשֶׁה. דְאַמְרוּ מִלָּה בִישָׁא * בְּקַב"ה, יוֹכְתָרְגוּמוֹ. וְעַם מֹשֶׁה נִצּוּ. לְמָה הַעֲלִיתוּנוּ, * שׁוּוּ כָּל * אֶפְיָא שְׁוֹוִין בְּגו"כ אֲנֻדְמֵן לְגַבְיִיהוּ * חַוּוּיִין, דְמוֹקְדָן לוֹן כְּאַשָׁא, וְעֵייל אֶשָׁא * לְמַעֲיָהוּ וְנִפְלִין מִתִּין, * כְּד"א וַיִּשְׁלַח יְי' בְּעַם אֵת הַנְּחָשִׁים הַשְּׂרָפִים.

ה'לופי גרסאות

ז ל"ג אחרא. ח ל"ג מגלת. ט עמדה. י דתורה סמא. כ דאולוף. ל תימא. מ ל"ג בקב"ה. נ כתרנומו. ס פנייא. ע לפומייהו. פ ל"ג מן כד"א עד סוף האות.

מסורת הזהר

U תרומה קלר צ"ג ז"ח נ ט"ב ש"ב. 9 (אסתר ה) בחר ז צ"ק. 3 (אסתר ב).

דרך אמת [א] עשו כולם פנים שוים להתקוטט עם משה. (ועי' רש"י פה שכתב השו"ע עבר לקונו). [ב] נחשים שרפים.

וידבר העם באלקים ובמשה

ע/ב) מאי טעמא זכתה וכו': מהו הטעם שזכתה למקום זה, דהיינו למלכות, הוא משום ששמרה פיה שלא להגיד כלום. ז"ש אין אסתר מגדת מולדתה. ולמדנו כל מי ששומר פיו ולשונו, זוכה להתלבש ברוח הקודש. וכל מי שמטה פיו לדבר רע, הרי ודאי, שדבר ההוא הרע עליו. כלומר אם מדבר לשון הרע כנחש הקדמוני הרי אותו הנחש שולט עליו. וע"כ ישראל שדברו באלקים ומשה, שלח עליהם נחשים השרפים. ואם לא, הרי נגעים או צרעת שורפת כנחש, בא עליו. וכבר העמדנו.

עא) וידבר העם באלקים ובמשה: שאמרו דבר רע על הקב"ה, וכתרגומו, שעל וידבר וגו', מתרגם ואתרעם וכו' ועם משה נצו. למה העליתנו, עשו כל פנים שוים, שהשוו את אלקים ומשה, לומר להם למה העליתנו

הסולם

מאמר

מאמר וידבר העם באלקים ובמשה

טט) וידבר העם באלקים ובמשה וגו': פרשה זו נתבאר במקום אחר, עם אלו הכתובים של מי מריבה של משה ואהרן.

ע/א) ר' יצחק פתח וכו': רי"פ, ויהי ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות וגו'. מגלת אסתר נאמרה ברוח הקדש, וע"כ כתובה בין הכתובים, ויהי ביום השלישי, שנחלש כח הגוף, מחמת התענית, ועמדה ברוח בלא גוף, אז ותלבש אסתר מלכות. מהו מלכות, אם תאמר בלבושי יקר וארגמן, אלו אינן נקראים כן. בשם מלכות. אלא ותלבש אסתר מלכות, פירושו, שנחלשה במלכות העליונה הקדושה, ודאי שלבשה רוח הקודש, כי המלכות נקראת רוח הקודש.

(דפו"י דף קפ"ג ע"א * דף קפ"ג ע"ב)

כה

הקת

(עב) ר' תי'א אָמר, חוּזֵן הוּוּ אַתְיִין, מְלַחֶשֶׁן בְּפּוּמִיָּהוּ, וְנִשְׁכֵּין וּמִתִּין. מֵאֵי מְלַחֶשֶׁן. כּד"א * אִם יִשׁוּךְ הַנְּחֹשׁ בְּלֹא לַחֶשׁ. אָשָׁא הוּוּ מְלַחֶטֶן בְּפּוּמִיָּהוּ, וְנִשְׁכֵּן, וְשִׁדְיִין אָשָׁא בְּהוּ, וְאֶתוּקְדָאן מַעֲיִיהוּ וּמִתִּין וְהָא מְלִין אֵלִין אֶסְתְּלִקוּ לְאַתְרֵי אַחְרָא.

(עג) * וּמִשֵּׁם בְּאַרְהַ הוּא הַבְּאָר. מ"ש דְּהִכָּא בְּאַרְהַ, וּלְכַתֵּר בְּאָר. אֶלָּא בְּאַרְהַ, לְכַתֵּר * דְּמִתְכַנְשֵׁי מְיִיא לְגוּ יָמָא, וְנַחְתֵּי לְתַתָּא. בְּאָר, בְּשַׁעְתָּא דִּי צִחְקָא מְלִיָּא לִיָּה. * הֵיא הַבְּאָר, הוּא כְּתִיב וְרָזָא דָּא, כְּמָה דְּכְתִיב * וְעִבְדֵי הַלְוִי הוּא.

(עד) ר' אבא אָמר, בְּכָל אַתְרֵי הוּא, וְקָרִינֵן הֵיא, דְּכֵר וְנוֹקְבָא פְתָדָא. וּכְלָלָא עֲלָאָה, ה' נוקבא, ר' דְּכֵר, ו' א' כְּלָלָא דְּכָלָא. דְּהָא א' בְּשִׁלְיֵמו שְׂרִיא. וְכַאֲיִן אֵינּוֹן יִשְׂרָאֵל, אַע"ג דְּאֵינּוֹן לְתַתָּא, אֵינּוֹן אַחֲרִידֵן בְּכָלָלָא עֲלָאָה דְּכָלָא, וּבְג"כ פְּתִיב * הוּא עֲשֵׂנוּ וְלֹא אֲנַחְנוּ, בְּאֶלְף כְּתִיב. כְּלָלָא * דְּו"ה * וְא' דְּכָלִיל כְּלָא.

(עה) ר"ש אָמר, רוּחַ דְּמְיָא, דָּא הוּא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, דְּנִשְׁבַּב בְּקַדְמִיתָא. * כּד"א * הַפִּיחֵי גַנִּי, לְכַתֵּר נִזְלִין מְיִיא לְמַלְיָא * לָהּ, הַה"ד * יִשְׁבַּב רוּחוֹ וְיִזְלוּ מֵיָם. יִשְׁבַּב רוּחוֹ בְּקַדְמִיתָא, וּלְכַתֵּר יִזְלוּ מֵיָם. וְעַד לָא נָשִׁיב הָאֵי רוּחָא, לָא נִזְלִין מְיִיא. מֵאֵי קָא מִשְׁמַע * לָן, מִשְׁמַע דְּבַעֲי בְּכָלָא לְאַתְעָרָא מְלָה, בְּעוֹבְדָא אוּ בְּמַלְהָ, * דָּאוּ לְאַתְחַזְזָאָה כְּחִיזוּ דְּעוֹבְדָא. וְהִכָּא, עַד דְּרוּחָא לָא נָשִׁיב, לָא נִזְלִין מְיִיא לְגַבִּיָּה דְּהָהוּא רוּחַ.

חלופי גרסאות

צ דמתכנשו; דאתכנשו. ק הוויא באר. ר ליג א, ש דואי. ת ליג וא, א ליג כד"א. ב כלא. ג ליג לך. ד ליג או.

מסורת הזהר

ק (קהלת י) יתרו ח צ"ג. ר) משפטים קיח צ"ה. ט) (במדבר יח) ויצא פו צ"ד. טז) (תהלים ק) נח טב צ"ו. א) (שיר ד) ויקרא נח צ"ד. ב) (תהלים קמו).

הבאר

ועבד הלוי הוא. שהוא רומז על צד שמאל ד"א (כנ"ל קרוח אות מ').

(עד) רבי אבא אמר וכי: ר"א, בכל מקום שהכתיב הוא, הוא. והקרי הוא, היא. כמו כאן בבאר, יורה על דכר ונוקבא יחד, וג' אותיות הוא. הן כלל עליון, ה' היא נוקבא, מלכות. ו' היא דכר, ז"א. א' היא בינה, שהיא כלל הכל, כי ז"א ונוקבא יוצאים ממנה. כי א', שהיא בינה, היא שלמות הכל. שכל המוחין יוצאים ממנה. אשרי הם ישראל, אע"פ שהם למטה, הם אחוזים בכלל עליון של הכל, דהיינו בג' אותיות ה' ו' א', ומשום זה כתוב, הוא עשנו ולא אנחנו, ולא, כתוב בא' שמורה ולא' אנחנו, שהיא כלל של ו"ה שהם זו"ג, והא' היא כלל הכל.

(עה) ר"ש אמר רוח וכי: ר' שמעון אמר הרוח שבמים, זה הוא רוח הקדש, דהיינו הרוח שבמלכות הנקראת רוח הקדש, שהוא נושבתחלה, כש"א הפיחי גני, דהיינו שמעלה מ"ן, ואת"כ יזלו מים, שהם מים עליונים דכורין. למלאות אותה. ז"ש, ישב רוחו יזלו מים, תחלה

הסולם

מאמר

העליתנו. משום זה נשלח עליהם נחשים השורפים אותם כאש, ונכנס האש למעיהם, ונפלו מתים. כש"א, וישלח ה' בעם את הנחשים השורפים.

(עב) ר' חייא אמר וכי: רח"א נחשים היו באים ופיותיהם היו מלחשים, ונושכים ומתים. מהו מלחשים. הוא כש"א, אם ישוך הנחש בלא לחש. אש היתה לוהטת בפיותיהם. ונשכו, ושלחו את האש בהם, ונשרפו מעיהם ומתים. והרי דברים אלו נתבארו במקום אחר.

מאמר הבאר

(עג) ומשם בארה הוא הבאר: שואל, מה השינוי שכאן כתוב בארה ואחר כך כתוב באר. ומשיב, אלא בארה נקראת המלכות אחר שכבר נאספו המים לתוך הים וירדו למטה, למקום המלכות. באר נקראת המלכות, בשעה שיצחק, שהוא קו השמאל דז"א, ממלא אותה. וכיון שהבאר עוד נמצאת בפעולת ז"א, ע"כ נקראת באר בלא ה'. שהוא לשון זכר. וע"כ, היא הבאר הכתיב הוא, הוא הבאר, עם ו' שהוא לשון זכר. והסוד הוא כמ"ש,

(דפו"י דף קפ"ג ע"ב)

כו

חקת

(עו) הוא הבאר, היא הבאר קרינן, מ"ש בקדמיתא בארה, ויהשתא באר, אלא בקדמיתא נוקבא בלחודקה, והשתא ידקאמר הוא, כללא דדכר ונוקבא, אקרי באר. ובאתר דאשתכח דכר, אפילו ימאה נוקבא, דכר קרינן לכלא.

(עז) אשר אמר יי למשה אסוף את העם, בגין דהאי באר לא אעדי מנייהו. ואי תימא, הין נלין לשאבא מניה כלא, אלא איהו נפיק לתליסר נחלין, ונביע אתמלי ונפיק לכל סטרין, וכדין הו ישאל בשעתא דשארן ובעיין מיא, קיימין עליה, ואמרי שידתא. ומה אמרי, עלי באר. סלקי מימיה, ולאנפקא מיין לכלא, ולאשתקא מנה. וכן אמרי תושבחתא דהאי באר, באר חפרוה שרים וגו'. מלה קשוט הו אמרי, וכך הוא.

(עח) מהכא אוליפנא, כל מאן דבעי לאתערא מלין דלעילא, בין בעובדא בין במלה. אי ההוא עובדא, או ההוא מלה, לא אתעביד פדקא יאות, לא אתער מדי. כל בני עלמא אזלין לבי פנישתא לאתערא מלה דלעילא, אכל זעירין אינון דינעין לאתערא, וקב"ה קריב לכלא ודינעי למקרי ליה ולאשתערא מלה פדקא יאות, אכל אי לא נדעי למקרי ליה, לאו איהו קריב, דקתיב "קרוב יי לכל קוראיו וגו'. מאי באמת. דינעי לאתערא מלה דקשוט פדקא יאות, וכן בכלא.

חלופי גרסאות

ה ל"ג מן והשתא עד והשתא. ו קאמר ההוא. ז מלה.
ח ל"ג באר. ט מסיף באר מנייהו. י ונביעו. כ סקי.
ל אפקא. מ ת"ח כל. נ ל"ג מן דינעי עד אבל.

מסורת הזהר

(תהלים קמה) אחרי יג צ"ד.

הבאר

הסולם

מאמר

שהוא יצא ל"ג נחלים, שהמלכות מתחלקת ל"ג, בסוד י"ב שמקבלת מ"ב גבולים שבז"א, ואחד כולל כולם. והנביע שבבאר מתמלא ויוצא לכל הצדדים. ואז בשעה שחננו ישראל ורצו מים, היו ישראל עומדים עליה, על הבאר, ואמרו שירה. ומה אמרו, עלי באר, העלי מימך להוציא מים לכל, להשקות ממך. וכן אומרים השבת של באר הזו, דהיינו, באר חפרוה שרים וגו'. דבר אמת היו אומרים, וכך הוא.

(עח) מהכא אוליפנא כל וכו': מכאן למדנו, שכל מי שרוצה לעורר דברים שלמעלה, בין במעשה בין בדבור, אם מעשה ההוא או דבור ההוא לא נעשה כראוי, אינו מתעורר כלום. כל בני העולם הולכים לבית הכנסת לעורר דבר שלמעלה, אבל מועטים הם שיודעים לעורר. והקב"ה קרוב לכל אלן שיודעים לקראו, ולעורר דבר כראוי, אבל אם אינם יודעים לקראו, הוא אינו קרוב, שכתוב קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת. מהו באמת, היינו שיודעים לעורר דבר אמת כראוי. וכן בכל דבר.

אוף

תחלה, ישב רוחו, ואח"כ יזלו מים. וכל עוד שאינו נושב רוח הזה אין המים נזולים. מה משמיענו בזה. מזה משמע, שצריכים בכל, לעורר דבר מלמטה, שהיא בבחינת מ"ן, במעשה או בדבור, או להראות כעין מעשה, ואח"כ בא ההתעוררות של מעלה. וע"כ כאן, כל עוד שהרות לא נשב, אין המים שה"ם השפע, נזולים אל רוח הזה. שהוא המלכות.

(עו) הוא הבאר היא וכו': הוא הבאר כתוב, היא הבאר אנו קוראים. וכן מהו השינוי שכתוב בתחלה בארה, ועתה באר. ומשיב, אלא בתחילה היתה הנוקבא, שהיא המלכות, בלברה, וע"כ נאמר בארה, לשון נקבה, ועתה שאומר הוא שירה כלל דכר ונוקבא (כבאות ע"ד) היא נקראת באר. לשון זכר. ואע"פ שכולל גם הנוקבא, כתוב בלשון זכר, כי במקום שנמצא זכר, אפילו יש עמו מאה נקבות, קוראים לכולם בלשון זכר.

(עז) אשר אמר ה' וגו': כתוב הוא הבאר אשר אמר ה' למשה אסוף את העם. הוא משום שבאר הזו לא נעדר מהם. ואם תאמר, איך היו יכולים כולם לשאוב ממנו. אלא

(דפו"י דף קפ"ג ע"ב)

כז

הקת

(עט) אוף הקא, הוו אמרי ישראל הני מלין, מלין דקשוט, ב' בגין לאתפרא להאי בינא, ולאשקא לון לישראל, ועד דאמרי הני מלי לא אתפרא. וכן אפילו באינון חרשי עלמא, דמשתמשי בזינין בישין, עד דעבדי עובדוי דקשוט לגבייהו, אי לא אמרו מלי דקשוט, בגין לאמשכא לון בהני גוונא דבעיין, לא מתערין לגבייהו, ואפילו דצווחי כל יומא במלין אתרנין, או בעובדא אתרא, לא משכיין לון לגבייהו לעלמין, ולא מתערין לקבלייהו.

(פ) ת"ח, פתיב, ויקראו בשם הבעל וגו'. מאי טעמא. חד דלאו רשו ביה הוא בעל ביהאי. ועוד דמלין לא מתפשרין בגבייהו, ואנשי לון קב"ה מנהון. הה"ד ואתה הסבות את לבם אחורנית. ופאין אינון צדיקייא, דידעי למקרי למאריהון פדקא יאות.

(פא) אמר רבי שמעון, הקא בעינא לגלגא מלה. ת"ח, כל מאן דידע לסדרא עובדא פדקא יאות, ולסדרא מלין פדקא יאות, הא ודאי מתערי לקב"ה, לאמשכא מלין עלאין דמתפשרין. ואי לא, לא אתפשר לגבייהו. אי הכי כל עלמא ידעי לסדרא עובדא, ולסדרא מלין, מאי חשיבו דלהון דצדיקייא, דידעי עקרא דמלה ועובדא, וידעי לכוונא לבא ורעותא, יתיר מאלין אתרנין, דלא ידעי כל פה.

(פב) אלא אלין א דלא ידעי עקרא דעובדא כולי האי, אלא סודרא בעלמא

מסורת הזהר
 (ד) (מ"א יח) בלק תג צ"ת. (ה) (שם).
 ס ל"ג בגין, ע מתעבד, פ דחסי, צ בעינייהו, ק ל"ג מנהון הה"ד, ר ל"ג דמתכשרין ואי לא לא אתכשר; דמתקשרין ואי לא מתקשר; דמתכשרין ולא אכשר לגבייהו. ש ל"ג עובדא ולסודרא. ת דעובדא [עקרא]; ועובדאי. א דלא ו"ל"ג ידעי, ב כל; דכל.

מאמר
הסולם
הבאר
 (עט) אוף הכא הוו וכו': אף כאן, על הבאר, אמרו ישראל דברים אלו שהם דברי אמת, כדי לעורר את הבאר הוו, שהיא המלכות, ולהשקות את ישראל. וכל עוד שלא אמרו דברים אלו, לא נתעוררה הבאר. וכן אפילו באלו מכשפי עולם, שמשתמשים במינים הרעים, עד שעושים אליהם מעשים של אמת, ואם לא היו אומרים דברי אמת כדי להמשיכם באותם אפנים שהם רוצים, לא היו מתעוררים אליהם. ואפילו היו צועקים כל היום בדברים אחרים או מעשים אחרים, לא היו מושכים אותם אליהם לעולם, ולא היו מתעוררים כנגדם.
 (פ) ת"ח כתיב ויקראו וגו': בוא וראה, כתוב ויקראו בשם הבעל וגו'. מהו הטעם שלא נענו. ומשיב אחר, משום שלא היו רשות לבעל ההוא בזה, להוריד אש מן השמים. ועוד, משום שהדברים לא היו ישרים ביניהם, (דפו"י דף קפ"ג ע"ב *) דף קפ"ד ע"א)
 (פב) אלא אלין דלא וכו': ומשיב, אלא אלו שאינם יודעים שורש המעשה כל כך, אלא רק סדור בלבד ולא יותר, מושכים עליהם משיכה שלאחר כתפיו של הקב"ה. שאין

חקת

כה

ולא תתיר, משכין עליהו משיכו דכתר פתפוי דקב"ה, דלא גטס באוקרא דשגיתו אקרי.

פג) ואלין דידעי ומכווני לפא ורעותא, מפקי ברכאן מאתר דמחשבה, ונפקי בכל גזעין ושרשין בארז מישר פדקא יאות, עד דמתברכן עלאין ותתאין, ושמא קדישא עלאה מתברך על גדיהון. ופאה חולקהון. דהא קב"ה קריב לגביהון, וזמין לקבליהון, בשעתא דקארוז ליה, הוא זמין לון. בשעתא דאינון בעאקו, הוא לגביהו, הוא אוקיר לון בעלמא דין ובעלמא דאתי, הה"ד כי בי חשק ואפלטוהו אשגבהו כי ידע שמי.

פד) ויאמר יי אל משה אל תירא אותו וגו'. רבי יהודה פתח, לא תירא לביתה משלג כי כל ביתה לבוש שנים. ת"ח, כנסת ישראל ינקא מתרי סטרי, השתא ברחמי, השתא בדינא. פד בעיא דלינקא ברחמי, אשתכח אתר לאתישבא

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(1) (תהלים צא) אחרי מות קצו צ"כ. (2) (במדבר כא). ג כנס או נטורא. ד ינקא. ה מוסף ברחמי רחמי. (3) (משלי לא) ויחי קצא צ"ג.

אל תירא אותו

הסולם

מאמר

השמאל שהוא דין וכן להיפך. כי קו ימין ה"ס נקודת החולם שבו אין ה' יוצאת מאויר, והוא ו"ק חסר ג"ר. וע"כ הוא צריך לשמאל שממנו נמשך החכמה, ואז יש לו לימין ג"ר. וקו השמאל, ה"ס נקודת השורק, (ע"י לעיל ב"א ט"ו ד"ה ההיא) שבו יוצא ה' מאויר, ויש לו חכמה, אבל חכמה בלי חסדים הם דינים קשים, ואינה יכולה להאיר (כמ"ש שם). ולפיכך אין המלכות מושכת חסדים שה"ס ימין ורחמים, עד שיש לה מכבר הארת החכמה, שאז נעשה הארת החכמה מקום ובית קבול לאור הרחמים והחסדים, שהם נעשים בו בחינת ג"ר. וכן אין המלכות מושכת החכמה משמאל, שהוא דין, אלא א"כ יש לה חסדים ורחמים מכבר, ואז החכמה מתלבשת תוך החסדים ומאירה, וכל עוד שאין לה חסדים החכמה שמקבלת היא חשך ולא אור (כנ"ל ב"א דף מ"ז ד"ה נפיק ע"ש). הרי שהחסדים הם מקום ובית קבול אל החכמה.

וז"ש, כנ"י ינקא מתרי סטרי וכו', ברחמים מימין, ובחכמה משמאל, שהוא דין, כי אין החכמה מאירה אלא עם דינים (כנ"ל פקודי אות ש"ע"ו). כד בעיא לינקא ברחמי, דהיינו מקו ימין, שהוא חסד ורחמים. אשתכח אתר לאתישבא ביה דהיינו שנמצא בה מוכנת הארת השמאל שהיא החכמה שהיא מקום ששם מתישבת הארת הימין, ונשלמת בג"ר על ידי זה כנ"ל. כד בעיא לינקא בדינא, דהיינו הארת חכמה משמאל הבאה עם דינים קשים

שאינ תפלתם פורח באויר (כמ"ש לעיל ויקהל אות ק"ל ע"ש) הנקרא השגחה. כלומר, שזה הוא השגחה של פנים, והם אינם ראויים אלא לבחינת מאחורי כתפים.

פג) ואלין דידעי ומכווני וכו'. ואלו היודעים ומכוונים הלב והרצון, מוציאים ברכות ממקום המחשבה, ושהיא חכמה, ויוצאים בכל הגזעים והשרשים של המדרגות בדרך ישר כראוי, עד שמתברכים העליונים ותחתונים, והשם הקדוש העליון מתברך על ידיהם. אשרי חלקם, כי הקב"ה קרוב אליהם ומוזמן כנגדם, ובשעה שקוראים אותו הוא מוכן אליהם, ובשעה שהם בצרה, הוא אצלם, הוא מכבדם בעולם הזה ובעולם הבא. ז"ש, כי בי חשק ואפלטוהו אשגבהו כי ידע שמי.

פד) ויאמר וגו' אל תירא אותו: רבי יהודה פתח לא תירא לביתה משלג כי כל ביתה לבוש שנים. בוא וראה, כנסת ישראל יונקת מב' צדדים, פעם ברחמים ופעם בדין. כשרוצה לינק ברחמים, נמצא מקום שהרחמים יתישבו בו. כשרוצה לינק בדין, נמצא מקום, שהדין יתישב בו, ולשרות עליו. כי כך הוא בכל מקום, שאינו שורה דבר שלמעלה עד שנמצא מקום שישרה עליו. וע"כ כנסת ישראל, לא תירא לביתה משלג. מהו הטעם, הוא משום שכל ביתה לבוש שנים. זה אינו שורה אלא בזה, לכן באדום, ואדום בלבן. והרי העמידוהו.

פירושו. אין הימין, שהוא חסד, שלם בלי (דפו"י דף קפ"ד ע"א)

כ"ט

חקת

ביה. כד בעי לְיִנְקָא בְּדִינָא, אַתְר אַשְׁתַּכַּח לְאַתְיִשְׁבָּא בֵּיהּ, וְלִמְשָׁרֵי עֲלוּהִי, דְּהִכִּי
הוּא בְּכָל אַתְר, לֹא שְׂאֲרֵי מְלָה דְלַעֲלִילָא, עַד דְּאַשְׁתַּכַּח אַתְר לְמְשָׁרֵי עֲלוּי. וְע"ד,
כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ מִשְׁלֵג, מ"ט, בְּגִין דְּכָל בֵּיתָהּ לְבוּשׁ שְׁנִים. לֹא
שְׂרָיָא הָאֵי, אֲלָא בְּהָאֵי חָוּר בְּסוּמְק, וְסוּמְק בְּחָוּר. וְהָא אִוְקְמוּהָ.

פ"ה וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה אַל תִּירָא אוֹתוֹ, תִּרְיִן אוֹתוֹ אֵינּוֹן שְׁלִימִין
בְּאוֹרֵייתָא בְּתִרְיִן וְוִי"ן, חַד דָּא, וְחַד, חַד עַד דְּרוּשׁ אַחִיד אוֹתוֹ. מ"ט. בְּגִין דְּאֵינּוֹן
אוֹת מְמַשׁ. עַד דְּרוּשׁ אַחִיד אוֹתוֹ, דְּכַעֲבֵי לְפָרְשָׁא הָהוּא אוֹת, דְּהָהוּא אַבְיָהּ.

פ"ו אוֹף הִכָּא דִּין אוֹתוֹ, דָּא עוּג, דְּאַתְדַּבֵּק בְּאַבְרָהָם, וּמֵאַנְשֵׁי בֵּיתָהּ הָהּ,
וְכַד אַתְגָּנֹר אַבְרָהָם מֵה כְּתִיב, וְכָל אַנְשֵׁי בֵּיתוֹ וְגו'. דָּא עוּג דְּאַתְגָּנֹר עֲמִיהּ, וְקָבִיל
הָאֵי אֵת קְדִישָׁא, כִּיּוֹן דְּחִמָּא עוּג דְּיִשְׂרָאֵל מְקַרְבִּין גַּבִּיהּ, אָמַר הָא וְדָאֵי אָנָּא
אַקְדִּימָנָא וְכוּתָא דְקָאִים לוֹן, וְדָא שְׁוִי לְקָבִלִיהּ.

פ"ז בֵּיהּ שְׁעֵתָא דְחִיל מֹשֶׁה, הִיךְ יָכִיל לְאַעְקָרָא רְשִׁימָא דְרְשִׁים אַבְרָהָם.
אָמַר, וְדָאֵי הָא יְמִינָא דִילֵי מִית, דְּהָא יְמִינָא בְּעִינָא לְהָאֵי. אֵי נִימָא הָא אֶלְעָזָר,
יְמִינָא דְסִיחָרָא הוּא, וְלֹא דִילֵי. וְהָאֵי אֵת לִימִינָא הוּא, דְאַבְרָהָם לִימִינָא הוּא.

חֲלוּפֵי גְרַמְאוֹת

1 מוסיף ת"ח כתיב ויאמר, ז אותו. ח מוסיף אחיך אחיך
ממש: ט א. י ישראל.

מסורת הזהר

(ט (דברים כב).

אל תירא אותו

הסולם

מאמר

פ"ה וַיֹּאמֶר וְגו' אֵל תִּירָא אוֹתוֹ: ב' /
פעמים בתורה נמצאות אותו שהן שלמות
כב' ווין. (כך היה בס"ת שלהם), אחד כאן.
ואחד עד דרוש אחיך אותו. מהו הטעם. הוא
משום שפירושושם אות ממש, ואינן נגזרות
מהמלה, את. עד דרוש אחיך אותו, פירושו
שצריך לפרש טימן ואות של אבידה ההיא.

פ"ו אוֹף הִכָּא דִּין אוֹתוֹ וְכו': אף כאן
אותו זה, הוא עוג שנתדבק באברהם, ומאנשי
ביתו היה, וכשנמול אברהם, מה כתוב, וכל
אנשי ביתו וכו'. שזה עוג שנמול עמו וקבל
אות קדוש הזה. כיון שראה עוג, שישראל
מתקרבים אליו, אמר הרי ודאי אני הקדמתי
המצוה העומדת להם, כי הקדים להמול לפני
יצחק אבינו. וזה שם כנגדו. לבטוח בו.

פ"ז בֵּיהּ שְׁעֵתָא דְחִיל וְכו': בו בשעה
ירא משה, איך הוא יכול לעקור הרושם
שרשם אברהם. אמר ודאי הרי הימין שלי,
שהוא אהרן, מת. כי צריכים ימין לנצח את
זה. ואם נאמר שיש אלעזר. הוא הימין של
הלבנה, דהיינו של המלכות, ולא שלי, שאינו
ימין דז"א שח"ס משה, כמו אהרן. ואות הזה,
של עוג, הוא לימין דז"א, כי אברהם הוא
ימין דז"א.

מיד

קשים, אתר אשתכח לאתישבא ביה
ולמשרי עלוהי, דהיינו החסד שמימין הנמצא
בה שהוא מקום ששם מתישבת ומתלבשת
הארת החכמה שבשמאל. לא שארי מלה
דלעילא עד דאשתכח אתר לאתישבא
ביה וכו', דהיינו שלא יוכל לשרות שלמות
מלמעלה מטרם שיש לה מקום לכלול
ולהתלבש בו, אם הוא שפע הימין צריך
למקום משמאל, ואם הוא שפע השמאל צריך
למקום מימין, כנ"ל.

ונודע, שאם החכמה מאירה לבדה במלכות
בלי התישבות בחסדים, אז המלכות נקפצת
(כנ"ל ב"א דף רמ"ז ד"ה ימא דקאפו ע"ש)
ווי"ש, וע"ד כנסת ישראל לא תירא לביתה
משלג, דהיינו שאינה יראה מקפאון מאי
טעמא, בגין דכ"ל ביתה לבוש שנים, אל
תקרי שנים, אלא שנים, שהשין שואית והגון
פתחה, דהיינו שני אורות, חכמה וחסדים
יתדיו אשר אז אין האורות נקפאים (כמ"ש
שם). ווי"ש לא שריא האי אלא בהאי חוור
בסומק, חסד שמימין שה"ס לבן, שורה
בחכמה שבשמאל שה"ס אדום. וכן, סומק
בחוור, שחכמה שבשמאל שה"ס אדום, שורה
בחסדים שבימין שה"ס לבן.

(דפו"י דף קפ"ד ע"א)

פ

חקת

פח מִיָּד אָמַר קב"ה, אֵל תִּירָא אוֹתוֹ, לֹא תִדְחַל לְהֵוֹא אֶת דִּילִיָּה, וְאֶפִּילוּ לִימִינָא לֹא אֶצְטְרִיף. פִּי בִידֶךָ נִתְתִּי. שְׁמָאֵלָא דִּילָךְ יַעֲקֹר לִיָּה מַעְלָמָא, דְּהָא הוּא פָּגִים רְשִׁימָא דִּילִיָּה, וּמֵאֵן דְּפָגִים לְהָאִי אַתְּ, אֲתַחְזִי לְאַתְעַקְרָא מַעְלָמָא, כִּ"ש שְׁמָאֵלָא דִּילָךְ, דְּאִיְהוּ יָדָךְ, יַעֲקֹר לִיָּה מַעְלָמָא, בְּגִין כִּף * אֲתַעֲקֹר מַעְלָמָא, וְאֶפִּילוּ דְאִיְהוּ תַקִּיפָא מְבַנֵּי גְבַרְיָא, וּבְעָא לְשִׁיצָאָה לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, נְפֵל בִּיְדֵיהּ דְּמִשָּׁה וְאַשְׁתְּצִי.

פט בְּגִין כִּף כֻּלָּא שְׁצִיאוּ יִשְׂרָאֵל בְּנוֹי וְכָל עַמִּיָּה, וְכָל דִּילִיָּה. * כְּמָה דְּכְתִיב, * וַיִּכּוּ אוֹתוֹ וְאֶת בְּנָיו וְאֶת כָּל עַמּוֹ וַיִּכְתְּבֵם, * וַיִּנָּף אוֹתוֹ וְאֶת בְּנָיו. בְּנוֹ כְּתִיב חֶסֶד יו"ד, וְקָרִינֵן בְּנוֹי, וְהָא אִוְקְמוּהָ תְּכַרְיָא.

צ וּכְפִין אֵינּוֹן יִשְׂרָאֵל, דְּמִשָּׁה נְבִיאָה הָוָה בִּינֵיהוֹ, * דְּכִגְיָנִיה עֵבִיד לֹן קב"ה כָּל הַנִּי אֲתוּוֹן, וְאִוְקְמוּהָ. וְקב"ה לֹא גָזַר קְיָיְמִיה עִם שְׂאָר עַמִּין לְאַתְקַשְׁרָא בֵּיהּ, אֶלָּא עִם יִשְׂרָאֵל, דְּאֵינּוֹן בְּנוֹי דְּאַבְרָהָם, דְּכְתִיב בּוֹ * וּבִין זֶרַעַךְ אֲתַרְיָךְ לְדֹרְתָם בְּרִית עוֹלָם. וְכְתִיב * וְאָנִי זֹאת בְּרִיתִי אִתְּם אָמַר ה' רֹחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וְגו'. לֹא יְמוּשׁוּ מִפִּיךָ וְגו'.

בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן

חֲלוּפֵי גְרַמְטוֹת

מְטוֹרַת הַזְהָר

(*) (דברים ב). (ב) (בראשית יז). (ג) (ישעיה נט) ויחי רג צ"ב.
(*) ליריה. ל ליג מן כמה עד והא. מ ליג מן ויכו עד ונך. ו ליג מן וכתוב עד בנו כתוב. מ דבגין כך.

אֵל תִּירָא אוֹתוֹ

הַסּוּלָם

מֵאֵמַר

וְכַתּוּב וְנָךְ אוֹתוֹ וְאֶת בְּנָיו. בְּנוֹ כְּתוּב, חֶסֶד * שֶׁל סִימֹן הַרְבִּיב, וְקוֹרְאִים בְּנוֹי. וְכַבֵּר הַעֲמִידוּהוּ הַחֲבָרִים (תַּנְחוּמָא סוּף חוֹקֵת).

צ זְכַאִין אֵינּוֹן יִשְׂרָאֵל וְכו': אֲשֶׁרִי הֵם יִשְׂרָאֵל שְׁמִשָּׁה הַנְּבִיאָה הִיָּה בִּינֵיהֶם, שְׁבִשְׁבִילוֹ עָשָׂה הַקְּב"ה כָּל אֵלוֹ הַאוֹתוֹת. וְהַעֲמִידוּהוּ. וְהַקְּב"ה לֹא כָרַת בְּרִיתוֹ עִם שְׂאָר הָעַמִּים לְהַתְקַשֵּׁר בֵּהֶם, אֵלָּא עִם יִשְׂרָאֵל, שְׁהֵם בְּנוֹי שֶׁל אַבְרָהָם, שְׁכַתּוּב בּוֹ, וּבִין זֶרַעַךְ אַחֲרֶיךָ לְדֹרְתָם בְּרִית עוֹלָם. וְכַתּוּב, וְאָנִי זֹאת בְּרִיתִי אִתְּם אָמַר ה' רֹחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וְגו', לֹא יְמוּשׁוּ מִפִּיךָ וְגו'. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

סִיק פֵּרֶשֶׁת חֲקַת

פח מִיָּד אָמַר קב"ה וכו': מִיָּד אָמַר הַקְּב"ה, אֵל תִּירָא אוֹתוֹ. אֵל תִּירָא מִפְּנֵי אוֹת שְׁלוֹ, וְאֶפִּילוּ לִימִין אֵינּוֹ צְרִיךְ. פִּי בִידֶךָ נִתְתִּי, הַשְּׁמָאֵל שֶׁלךָ יַעֲקֹר אוֹתוֹ מִן הָעוֹלָם. כִּי הוּא, עוּג, פָּגִם אֶת רוּשֵׁם הַבְּרִית שְׁלוֹ, וּמִי שְׁפָגֵם אוֹת הַזֶּה רָאוּי לְהַתְעַקֵּר מִן הָעוֹלָם מִעַצְמוֹ, כָּל שֶׁכֵּן הַשְּׁמָאֵל שֶׁלךָ, שֶׁהוּא יָדָךְ, יַעֲקֹר אוֹתוֹ מִן הָעוֹלָם. וּמִשׁוֹם זֶה נִתְעַקֵּר מִן הָעוֹלָם. וְאֵע"פ שֶׁהוּא גְבוּר מְבַנֵּי הַגְּבוּרִים וּמִשׁוֹם שְׂרָצָה לְהַשְׁמִיד אֶת יִשְׂרָאֵל נְפֵל בְּיַדִּי מִשָּׁה וְנִשְׁמַד.

פט בְּגִין כִּף כֻּלָּא וכו': מִשׁוֹם זֶה הַשְּׁמִידוֹ יִשְׂרָאֵל הַכֵּל, בְּנוֹי וְכָל עַמּוֹ וְכָל אֲשֶׁר לוֹ. כְּמוֹ שְׁכַתּוּב וַיִּכּוּ אוֹתוֹ וְאֶת בְּנָיו וְאֶת כָּל עַמּוֹ.

(דפויי דף קפ"ד ע"א * דף קפ"ד ע"ב)

